

ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA - COMITETUL HELSINKI

București, Str. Nicolae Tonitza nr. 8A, Sector 3, Tel/Fax: 312 45 28; 312 37 11, e-mail: office@apador.org

COMENTARIILE APADOR-CH CU PRIVIRE LA PROIECTUL CODULUI DE PROCEDURA PENALĂ DATAT 2.12.2008

OBSERVAȚIE PRELIMINARĂ

APADOR-CH precizează că nu a putut formula până în prezent comentarii, observații, propuneri cu privire la proiectul Codului de procedură penală, întrucât elaborarea proiectului s-a făcut cu încălcarea prevederilor Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

Astfel, potrivit art. 6 din Legea nr. 52/2003, trebuie supus dezbaterii publice un **proiect** de act normativ, iar nu doar o simplă **ciornă de proiect** (o varietate volatilă, instabilă de proiect, aflată în continuă modificare). Același articol prevede obligativitatea publicării expunerii de motive odată cu publicarea integrală a textului proiectului.

Ceea ce a făcut public Ministerul Justiției (actualmente, Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești) a fost doar un “proiect de proiect”, o ciornă de proiect denumită “proiect în lucru”, datând din aprilie 2008, fără expunere de motive, și care a suferit în continuare, și după publicare, modificări de conținut din partea ministerului. De altfel, chiar în nota de subsol la acest proiect, se recunoștea faptul că în discuție se află o ciornă de proiect: “*Prezentul proiect este în continuare un Proiect în lucru”*.”

Or, nu se pot face observații, propuneri, comentarii cu privire la o ciornă, întrucât textele din aceasta (supuse unor continue modificări) nu își mai păstrează, la data comentariilor, conținutul publicat.

Singurul proiect al Codului de procedură penală care îndeplinește condițiile art. 6 din Legea nr. 52/2003, nefiind o simplă ciornă și care trebuia dezbătut public este cel datat 02.12.2008. Însă acesta a fost trimis direct Parlamentului României, cu eludarea obligației de consultare publică.

Din aceste motive, APADOR-CH solicită ca, înainte de retrimiteră proiectului în Parlament, ministerul să organizeze o reală dezbateră publică a proiectului Codului de procedură penală, cu respectarea strictă a Legii nr. 52/2003.

1. Nu se justifică menținerea instanțelor și parchetelor/secțiilor militare (art. 36, 38, 55 din proiect), funcțiile procurorilor și judecătorilor militari putând fi exercitate de procurori și judecători civili.

Un precedent există, cel puțin în privința instanțelor militare, și este reprezentat de Înalta Curte de Casație și Justiție, care nu mai are în compunere o secție militară și,

desigur, nici judecători militari. La Înalta Curte, și militarii și civilii sunt de judecați de aceeași secție, secția penală, din care nu face parte nici un judecător militar. Și nu au existat probleme din această cauză.

Parchetele/secțiile militare și-au dovedit ineficiența în cursul anilor cu ocazia soluționării plângerilor penale formulate de victimele abuzurilor comise de poliție (relativ recent demilitarizată) și de alte structuri militarizate (jandarmi etc). Pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului sunt încă numeroase plângeri legate de ineficiența anchetelor parchetelor/secțiilor militare în astfel de cauze, ineficiență cauzată și de solidaritatea de “castă militară” care există, inevitabil, între anchetator și anchetat.

Ineficiența este însoțită de un statut diferit față de ceilalți procurori, “civili”, statut care nu se justifică.

Pe de altă parte, efectuarea unor anchete penale nu trebuie condiționată de calitatea de militar a anchetatorului. “Agentul statului” trebuie să aibă acces în orice loc și la orice fel de informații necesare pentru a efectua ancheta penală, dar nu pentru că este militar, ci pentru că este un “agent al statului” însărcinat cu aplicarea legii penale.

O problemă reală va fi ridicată în situația în care victima este un civil, iar autor al infracțiunii este un militar. Militarul este anchetat și, eventual, judecat de militari, iar victima poate invoca în mod îndreptățit solidaritatea de castă dintre militari, solidaritate inerentă atâta vreme cât în actul de justiție este prezent și Ministerul Apărării Naționale.

Dacă se dorește, totuși, menținerea instanțelor și parchetelor/secțiilor militare, competența acestora trebuie redusă strict la infracțiuni comise de militari în timp de război sau în teatrele de război.

2. Nu se justifică **excluderea victimei infracțiunii din categoria părților din procesul penal**.

Din proiect a fost eliminată **partea vătămată** (art. 30 din proiect). Victima infracțiunii poate participa la procesul penal numai ca *parte civilă* sau ca *persoană vătămată*, în acest din urmă caz neavând calitatea de parte, ci de subiect procesual principal.

Ca parte civilă, victima infracțiunii are drepturile limitate la cele pentru susținerea acțiunii civile (despăgubiri etc.) – art. 83 al. 2 proiect.

Ca persoană vătămată, în principiu, victima infracțiunii nu poate fi lipsită de dreptul de a cere și de a obține în instanță sancționarea penală corespunzătoare a autorului infracțiunii. În caz contrar, se crează riscul ca victima, dacă nu mai poate contesta în instanță sancționarea penală a autorului infracțiunii, atunci când, de exemplu, o consideră prea blândă, să procedeze la o justiție alternativă, “pe cont propriu”, aplicând ea direct autorului pedeapsa pe care nu mai poate cere instanței să o aplice.

În proiect sunt prevăzute drepturi pentru persoana vătămată care o apropie pe aceasta de poziția unei părți, respectiv a părții vătămate din actuala reglementare. **Dacă, în ansamblu, drepturile prevăzute pentru persoana vătămată sunt la fel de largi ca ale unei părți, nu se justifică eliminarea părții vătămate din proiect și transformarea ei într-o categorie sui generis, denumită “subiect procesual principal”.**

De altfel, **victima unei infracțiuni nici nu poate avea mai puține drepturi decât cele ale unei părți, întrucât nimic nu justifică împiedicarea celui ce a suferit**

nemijlocit consecințele unei infracțiuni de a participa în proces pe poziție de egalitate cu autorul infracțiunii, deci de pe poziția unei părți.

Precizăm că, prin decizia nr. 100/2004, Curtea Constituțională a declarat ca neconstituțional articolul 362 al. 1 lit. c din Codul de procedură penală, care împiedică victima infracțiunii, constituită **parte** vătămată, să exercite căile de atac privind **latura penală** a *oricărei* cauze penale la care participă, inclusiv cea în care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. Deci, chiar dacă titular al acțiunii penale este procurorul, victima infracțiunii are un drept distinct de a cere și obține în instanță pedepsirea corespunzătoare a autorului infracțiunii.

Pentru aceste motive, este necesară **reintroducerea în art. 30 din proiect a părții vătămăte.**

3. Art. 87 al. 2 din proiect, care prevede **dreptul persoanei reținute sau arestate de a lua contact cu avocatul**, este mai restrictiv și, din acest motiv, se află sub standardul actualei reglementări din art. 172 al. 4 Cpp.

Astfel, art. 87 al. 2 din proiect, după ce prevede dreptul persoanei reținute sau arestate de a lua contact cu avocatul, adaugă o sintagmă care lipsește din actuala reglementare, și anume: *“cu respectarea măsurilor necesare de pază și securitate”*.

Sintagma adăugată are un caracter ambiguu și poate sta la baza unor abuzuri la adresa confidențialității comunicărilor dintre cel reținut sau arestat și avocat.

Pentru a asigura atât confidențialitatea comunicărilor, cât și respectarea unor măsuri de pază și securitate, este necesar ca aceste măsuri să privească exclusiv supravegherea vizuală.

Din aceste motive, **la art. 87 al. 2 din proiect, sintagma “cu respectarea măsurilor necesare de pază și securitate” trebuie înlocuită cu sintagma “cu respectarea măsurilor necesare de supraveghere vizuală”.**

4. La art. 89 al. 2 din proiect, **nu orice refuz al avocatului de a efectua apărarea trebuie sancționat**, ci numai refuzul **nejustificat**. Există situații obiective în care avocatul, deși s-a prezentat pentru a acorda asistență juridică, nu poate efectua apărarea. Spre exemplu, o afecțiune acută a sănătății nu îi permite să asiste sau este pus într-o situație în care nu poate asigura o apărare efectivă (nu i se permite să consulte dosarul, nu i se acordă un termen rezonabil și înlesnirile necesare pentru pregătirea apărării – situații, din păcate, întâlnite în practică și care nu implică nicio culpă a avocatului).

Din acest motiv, termenul “refuz” trebuie înlocuit cu “refuz nejustificat”.

5. Art. 89 al. 3 din proiect, care prevede că **delegația avocatului desemnat din oficiu se menține chiar și după prezentarea avocatului ales**, până în momentul în care acesta din urmă poate asigura o apărare concretă și efectivă, vine în contradicție cu însăși esența contractului de asistență juridică, acesta fiind un contract intuitu personae.

Prin această prevedere, suspectul sau inculpatul este împiedicat să fie asistat de către avocatul pe care l-a ales și este obligat să se rezume la asistența unui avocat din oficiu, pe care nu l-a ales, ci i-a fost desemnat.

Dreptul avocatului ales de a i se acorda timpul și înlesnirile necesare asigurării unei apărări efective este golit astfel de orice conținut și, mai mult, este convertit într-o

sanctiune pentru suspect sau inculpat, care nu poate beneficia tocmai de asistenta avocatului pe care si l-a ales.

Sub acest aspect, textul din proiect este cu mult sub standardele actualului text (art. 171 al. 5 din Cpp), care prevede fara echivoc faptul ca delegatia aparatorului din oficiu inceteaza la prezentarea aparatorului ales.

Din acest motiv, textul art. 89 al. 3 din proiect trebuie inlocuit cu textul art. 171 al. 5 din actualul Cpp.

6. Art. 90 al. 1 din proiect, privind **drepturile avocatului** suspectului sau inculpatului, prevede dreptul de a consulta dosarul si de a asista la efectuarea oricarui act de urmarire penala, insa contine in final urmatoarea **exceptie**: situatia *“in care prin prezenta avocatului s-ar aduce atingere dreptului la aparare al celorlalte parti sau subiecti procesuali principali”*.

Situatia de exceptie este extrem de ambigua si va crea in practica mari dificultati in asigurarea unei aparari efective. Practic, organul judiciar poate folosi aceasta prevedere, neclara, in mod arbitrar, dupa propria vointa, pentru a impiedica avocatul suspectului sau inculpatului sa acorde asistenta juridica.

Sub acest aspect, textul din proiect este cu mult sub standardele actualului text (art. 172 al. 1 din Cpp), care nu prevede o astfel de exceptie.

Din acest motiv, din art. 90 al. 1 din proiect trebuie eliminata teza finala care prevede exceptia amintita.

7. Art. 90 din proiect, privind **drepturile avocatului** suspectului sau inculpatului, omite sa prevada printre acestea si **dreptul de a beneficia de timpul si de inlesnirile necesare pregatirii si realizarii unei aparari efective**.

Acest drept este prevazut, insa, numai pentru avocatul din oficiu, la art. 89 al. 2, astfel ca se creaza o inadmisibila discriminare intre avocatul ales si cel din oficiu.

De asemenea, acest drept este prevazut in art. 90 alin. 8 din proiect, dar numai pentru avocatul persoanei vatamate, al partii civile sau al partii responsabile civilmente. Se creaza din nou o discriminare intre avocatul ales al suspectului sau inculpatului si avocatul celorlalte parti sau subiecti. Pe de alta parte, drepturile avocatului persoanei vatamate, al partii civile sau al partii responsabile civilmente nu ar trebui prevazute in art. 90, care are ca titlu marginal *“Drepturile avocatului suspectului sau inculpatului”*, ci in art. 91, care are ca titlu marginal *“Asistenta juridica a persoanei vatamate, a partii civile si a partii responsabile civilmente”*.

Omisiunea intra in contradictie si cu principiul consacrat in art. 6 par. 3 lit. b din Conventia Europeana a Drepturilor Omului, potrivit caruia o aparare efectiva presupune acordarea timpului si inlesnirilor necesare.

Pentru aceste motive, este necesar ca **art. 90 al. 8 din proiect sa fie modificat si completat** prin **mentionarea in text ca avocatul suspectului sau inculpatului beneficiaza de timpul si de inlesnirile necesare pregatirii si realizarii unei aparari efective**.

8. Art. 90 al. 2 din proiect, privind **incunostintarea avocatului**, trebuie completat. Este necesar sa fie prevazut un **termen minim, de cel putin 5 ore**, dintre momentul incunostintarii si cel al efectuarii actului/audierii (cu exceptia cazurilor prevazute in art. 157 al. 8, art. 208 din proiect, cand termenul este de 2 ore).

O astfel de prevedere este utilă deoarece, în practică au existat situații în care avocatul este încunoștința telefonic cu puțin timp înainte de efectuarea actului, fiind pus în imposibilitate de a participa.

Chiar dacă în art. 90 al. 2 nu se va face precizarea privind termenul minim, este necesar, cel puțin, ca în text să se prevadă expres că **în procesul verbal încheiat se va menționa ora încunoștințării** (pentru a se putea verifica ulterior dacă avocatul a beneficiat de un termen rezonabil).

De asemenea, trebuie prevăzut ca **încunoștințarea să aibă caracter efectiv**, deoarece, în cazul transmiterii prin fax sau mail, expedierea acestora nu este echivalentă cu informarea efectivă a avocatului (care nu se află în permanență lângă fax sau calculator).

9. Art. 92 al. 2 din proiect, privind **dreptul de a consulta dosarul**, nu cuprinde decât dreptul de a studia actele dosarului și dreptul de a nota date sau informații din dosar. **Nu este prevăzut și dreptul de a obține copii de pe înscrisurile din dosar**, ceea ce duce la obligarea avocatului de a copia manual actele din dosar. Practic, este foarte greu, aproape imposibil, să se realizeze copii manuscrise de pe actele dosarului, operațiune care ar presupune un consum foarte mare de timp și de energie. Având în vedere evoluția tehnologiei din secolul în care este previzionată adoptarea proiectului, ține de evidența necesitatea înlocuirii copiilor manuscrise cu cele realizate de copiatoare (fotocopii).

De altfel, prin interzicerea obținerii de fotocopii și obligarea avocatului să copieze manual actele din dosar, este încălcat dreptul acestuia de a beneficia de timpul și înlesnirile necesare asigurării unei apărări efective.

În consecință, art. 92 al. 2 trebuie modificat și completat în sensul înlocuirii sintagmei “Dreptul de a consulta dosarul” cu **“Dreptul de acces la dosar”** și a menționării că **“Dreptul de acces la dosarul cauzei cuprinde dreptul de a studia întregul dosar, de a nota date sau informații din dosar și de a obține fotocopii din dosar”**.

Pentru a reglementa modul de obținere a fotocopierilor, trebuie introduse la art. 92 din proiect, după al. 2, încă două alineate, care să prevadă:

Al. 2¹: **“Apărătorul suspectului sau inculpatului are dreptul să i se elibereze gratuit o copie a proceselor-verbale de constatare a infracțiunii, a declarațiilor scrise ale suspectului, părților și martorilor, precum și a rapoartelor de expertiză. Pentru restul dosarului, copiile se eliberează pe cheltuiala solicitantului. Eliberarea copiilor se face la solicitarea scrisă sau orală a apărătorului, imediat sau în 48 de ore de la data solicitării sau, după caz, a achitării costului copiilor”**.

Al. 2/2 : **“Dacă suspectul sau inculpatul are mai mulți apărători, eliberarea copiilor gratuite se face primului dintre aceștia care le-a solicitat. Restul copiilor se eliberează pe cheltuiala solicitanților, în termenul prevăzut la alin. precedent”**.

10. La art. 93 al. 2 din proiect, privind dreptul avocatului de a face plângere, se prevede că **procurorul ierarhic superior** care rezolvă plângerea este obligat și să **comunique soluția**.

Prevederea este incompletă, întrucât nu este suficientă comunicarea soluției, fiind necesară și comunicarea motivării acesteia. Dacă nu cunoaște motivele pentru care procurorul ierarhic superior i-a respins plângerea, avocatul nu își poate motiva calea de atac împotriva soluției procurorului ierarhic superior.

De aceea, este necesară **completarea art. 93 al. 2 din proiect, în sensul prevederii obligației procurorului ierarhic superior de a comunica atât soluția, cât și motivarea acesteia.**

11. La art. 98 din proiect, privind **administrarea probelor**, al. 4 lit. e prevede posibilitatea ca o proba să fie respinsă chiar dacă este utilă, pertinentă și concludentă, dar *“a fost formulată în scopul vădit al tergiversării procesului”*.

Se poate ajunge la respingerea unor probe relevante și importante în cauză pe motiv că administrarea lor ar duce la tergiversarea procesului.

Principiul celerității judecății nu trebuie să afecteze sub nicio formă **temeinicia** hotărârii judecătorești.

Pentru aceste motive, este necesară **eliminarea lit. e al. 4 din art. 98 din proiect.**

12. Art. 100, privind **excluderea probelor obținute în mod nelegal**, prevede în al. 2 că, în anumite condiții, pot fi folosite în proces și probele obținute în mod ilegal.

Mai mult, art. 100 al. 4 și 5 din proiect prevede **posibilitatea folosirii în procesul penal a probelor obținute prin tortură (!)** Aceasta în condițiile în care toate convențiile și tratatele/pactele internaționale în materie la care România este parte interzic folosirea torturii, fără posibilitatea aplicării vreunei excepții.

APADOR-CH consideră că **nicio probă obținută în mod ilegal, și cu atât mai mult, prin tortura, nu trebuie să fie folosită în proces.** În caz contrar, se încurajează obținerea ilegală de probe și încălcarea legii tocmai de către cei ce sunt obligați să apere legea. Desigur, dacă mijloacele de proba (declarații, înscrisuri, rapoarte de expertiză, procese-verbale etc.) prezintă imperfecțiuni de formă sau alte deficiențe procedurale minore care nu produc o vătămare, ele nu transformă probele obținute în acest mod în probe ilegale. Dar este o diferență vizibilă între o imperfecțiune de formă și folosirea torturii.

Pentru aceste motive, este necesară **eliminarea al. 2-5 ale art. 100**, și reformularea art. 100, care va avea următorul conținut:

“ (1) Probele obținute în mod nelegal nu pot fi folosite în cadrul procesului penal.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică dacă mijlocul de probă prezintă imperfecțiuni de formă sau alte neregularități procedurale minore care nu produc o vătămare pentru înlăturarea căreia să fie necesară anularea acestuia.

(3) Probele, directe, derivate sau din orice altă categorie, obținute prin tortură nu pot fi folosite în procesul penal, cu nici o excepție .”

13. Art. 104 din proiect, privind **protecția sănătății persoanelor ascultate**, permite, totuși, audierea prelungită a persoanelor, singurul care poate întrerupe audierea fiind medicul chemat să constate dacă persoana audiată mai rezistă în continuare.

O reală protecție a sănătății persoanelor ascultate se poate realiza prin **stabilirea duratei maxime de timp pentru o ascultare**, durată care nu ar trebui să depășească 4 ore (termen prevăzut și în art. 257 din Codul de procedură penală al Republicii Serbia).

14. Art. 107 din proiect, privind **modul de ascultare**, nu reglementează situația audierii suspectului sau inculpatului atunci când acesta este asistat de către avocat. În practică, în lipsa unor prevederi exprese, avocatul prezent la audiere nu poate acorda asistență juridică efectivă, rolul său limitându-se la acela de martor asistent sui

generis, întrucât suspectul sau inculpatul nu se poate consulta cu acesta pe parcursul audierii.

Acordarea asistenței juridice efective presupune recunoașterea dreptului suspectului sau inculpatului de a se consulta cu avocatul atât înainte de audiere, cât și pe parcursul audierii. În acest sens există o prevedere expresă în art. 231 din Codul de procedură penală al Regiunii Kosovo.

În consecință, art. 107 din proiect trebuie completat prin **introducerea unui nou alineat** care să prevadă că: **”Suspectul sau inculpatul are dreptul să se consulte cu avocatul atât înainte, cât și în cursul ascultării”**.

15. La art. 136 al. 1 lit. h din proiect au fost introduse, în cadrul tehnicilor speciale de supraveghere: **constatarea unei infracțiuni de corupție și constatarea încheierii unei convenții**.

Cele două tehnici speciale de supraveghere sunt definite în al. 7 și 8 ale art. 136 din proiect, iar procedura aplicabilă este detaliată în art. 148 din proiect.

Din toate aceste texte rezultă faptul că, în realitate, nu este vorba despre tehnici de supraveghere, mai mult sau mai puțin speciale, ci de două modalități distincte de a **provoca săvârșirea de infracțiuni**.

Astfel, aceste tehnici de supraveghere pot fi dispuse chiar și în situația în care prezumtivul autor nu a trecut la acte de executare ale infracțiunii, ci **doar se pregătește**. În faza pregătitoare, prezumtivul autor poate renunța oricând la punerea în executare a hotărârii de a comite o infracțiune, situație în care nu intră sub incidența legii penale. Dar, prin utilizarea celor două “tehnici de supraveghere” se ajunge la situația în care acesta nu mai poate “da înapoi”, întrucât “agentul provocator” îi oferă cele mai bune condiții, condițiile ideale, pentru a trece la săvârșirea infracțiunii.

Durata totală de 1 an (!) pe care poate fi dispusă această măsură (art. 148 al. 8 din proiect) este un argument în plus că prin cele două “tehnici de supraveghere” se ajunge la provocarea săvârșirii de infracțiuni, întrucât este greu de admis că, dacă în momentul dispunerii unei astfel de tehnici, existau cu adevărat suspiciuni rezonabile privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, este nevoie de 1 an pentru materializarea lor. Termenul disproporționat de mare de 1 an are semnificația unui interval foarte mare de timp pus la dispoziție pentru încercarea mai multor acțiuni de provocare, până când una dintre ele se va realiza în vreun fel.

Or, reglementarea celor două tehnici de supraveghere vine în contradicție cu art. 99 al. 3 din același proiect, prin care sunt interzise orice acțiuni de provocare a unei persoane de a săvârși o infracțiune.

De asemenea, **prevederea din art. 148 din proiect, în sensul că aceste măsuri se dispun de procuror, este în vădită contradicție cu principiul expres formulat în art. 52 lit. d din proiect, potrivit căruia autorizarea/dispunerea tehnicilor speciale de supraveghere este de competența judecătorului de drepturi și libertăți.**

Or, dacă prin proiect a fost înființată instituția judecătorului de drepturi și libertăți, care are rolul de a autoriza/dispuce orice măsură prin care sunt restrânse/limitate sub orice formă drepturile sau libertățile cetățenești, nu are nici o justificare menținerea competenței procurorului de a dispune astfel de măsuri.

Din aceste motive, este necesară **eliminarea din proiect** a celor două tehnici de supraveghere.

Chiar dacă, prin absurd, cele două tehnici de supraveghere ar fi menținute, este necesar ca ele să nu poată fi dispuse doar dacă se suspicionează “**pregătirea**” de infracțiuni, ci numai dacă există suspiciuni rezonabile privind “**săvârșirea**” de infracțiuni, dispunerea măsurilor nu trebuie să se facă de către procuror, ci de către **judcătorul de drepturi și libertăți**, iar durata maximă a măsurii nu trebuie să depășească **1 lună**, iar nu 1 an.

16. La art. 137, privind supravegherea tehnică, al. 1 lit. a prevede că aceasta poate fi dispusă dacă “*există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni*”.

Termenul de “*pregătire*” este ambiguu și permite folosirea unor tehnici de supraveghere, deci restrângerea unor drepturi și libertăți fundamentale, cu multă ușurință chiar împotriva unor persoane care nu au săvârșit nici o infracțiune.

Codul penal nu pedepsește actele de pregătire a comiterii unei infracțiuni, pe care nu le asimilează cu tentativa. Cu titlu de excepție, atunci când actele pregătitoare au fost considerate de legiuitor ca fiind periculoase pentru societate, ele au fost incriminate în mod distinct, astfel că săvârșirea acestora constituie prin ea însăși o infracțiune. Un exemplu în acest sens este infracțiunea din articolul 167 cod penal (complotul) care are ca obiect pedepsirea comiterii unor acte preparatorii pentru săvârșirea unor infracțiuni de trădare, spionaj etc. Rezultă că este suficient ca textul art. 137 al.1 lit. a să se refere doar la “*săvârșirea unei infracțiuni*”, nu și la pregătirea ei.

Cerința se impune și datorită ambiguității și lipsei de previzibilitate a noțiunii de “*pregătire a unei infracțiuni*”, care crează premisele unei interpretări abuzive. Teoretic, pregătirea unei infracțiuni începe din chiar momentul în care ea este gândită de autor, când planul ei se afla doar în mintea autorului. Cu privire la orice persoană cu un comportament sau atitudine care nu convine autorităților s-ar putea construi un raționament urmat de concluzia că acea persoană pregătește (plănuiește) săvârșirea unei infracțiuni.

În plus, “*săvârșirea unei infracțiuni*” constituie o realitate obiectivă, verificabilă, pe când “*pregătirea săvârșirii unei infracțiuni*” are un conținut vădit subiectiv. Iar, în practică, acest subiectivism nu reflectă atitudinea presupusului autor, ci mai mult pe cea a anchetatorului.

De aceea, **termenul “pregătire” trebuie eliminat din text.**

17. La art. 137, privind supravegherea tehnică, al. 1 lit. c prevede că aceasta poate fi dispusă dacă “*probele sau localizarea și identificarea suspectului sau inculpatului nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare*”.

Sintagma “*există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare*” este prea generală și face inutile orice alte criterii legale prevăzute pentru temperarea “*excesului de zel*”. Astfel, prin chiar natura lor, activitățile de descoperire a infracțiunilor și de prindere a infractorilor prezintă “*un grad de pericol*” pentru siguranța persoanelor care exercită aceste activități. În raport de redactarea extrem de largă a textului din proiect, supravegherea tehnică ar putea fi dispusă în toate cazurile

în care se efectuează urmărirea penală, întrucât această activitate presupune “un grad de pericol”.

De asemenea, expresia “*un pericol pentru siguranța...unor bunuri de valoare*” este prea generală și permite interpretări excesive într-o materie extrem de importantă referitoare la restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale.

Din aceste motive, din textul art. 137 al. 1 lit. c **trebuie eliminată sintagma “*există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare*”**.

18. La art. 137, privind **supravegherea tehnică**, al. 2 prevede că **aceasta poate fi dispusă și cu privire la alte persoane decât suspectul și inculpatul, deci cu privire la persoane care nu au participat la săvârșirea infracțiunii**.

Astfel, orice persoană suspectată că s-ar afla într-o relație (de afaceri, de prietenie) sau într-o simplă comunicare cu suspectul sau inculpatul poate fi, la rândul ei supravegheată distinct (interceptare convorbiri, supraveghere video, audio etc, localizare/urmărire prin GPS, supraveghere date/tranzacții financiare), chiar dacă acea persoană nu a participat la săvârșirea niciunei infracțiuni.

Prevederile sunt excesive întrucât, prin lărgirea substanțială a cercului de persoane care pot fi supravegheate, se permite, practic, supravegherea oricărei persoane (spre exemplu, toți cei care se află pe lista de adrese de mail a suspectului sau inculpatului, ori în agenda telefonică a acestuia, precum și vecinii sau cunoscuții/prietenii ori partenerii de afaceri).

Din aceste motive, este necesar ca textul art. 137 al. 2 din proiect să fie modificat prin eliminarea pasajelor ulterioare primei teze, urmând ca textul art. 137 al. 2 să aibă acest conținut: “***Supravegherea tehnică se poate dispune cu privire la suspect sau inculpat***”.

19. La art. 137, privind **supravegherea tehnică**, al. 3 prevede **categoriile de infracțiuni pentru care poate fi dispusă**.

Pe lângă indicarea nominală a categoriilor de infracțiuni, textul prevede și toate infracțiunile pedepsite cu închisoarea de 5 ani sau mai mare.

Se ajunge astfel, la extinderea excesivă a categoriilor de infracțiuni pentru investigarea cărora pot fi folosite mijloacele tehnice de supraveghere a persoanei.

Din acest motiv, este necesar ca **limita de pedeapsă pentru infracțiunile care nu sunt indicate nominal în text să fie închisoarea nu de 5 ani, ci de 10 ani sau mai mare**.

20. La art. 137, privind **supravegherea tehnică**, al. 4 prevede că “*Este interzisă dispunerea supravegherii tehnice cu privire la raporturile legale dintre avocat și suspectul, inculpatul pe care îl apară*”.

Din interpretarea textului, rezultă că, *per a contrario*, raporturile ilegale dintre avocat și suspect/inculpat pot fi supravegheate tehnic (interceptate, supravegheate audio/video etc).

Deși, la prima vedere, textul pare nepernicios, el afectează esența raporturilor dintre avocat și client, respectiv caracterul confidențial al acestor raporturi. Este evident că, pentru a putea stabili dacă între avocat și clientul său sunt raporturi legale sau ilegale, trebuie cunoscut conținutul acestor raporturi, deci trebuie să preexiste o supraveghere a lor.

Împrejurarea că în teza a II-a a art. 137 al. 4 din proiect se prevede că înregistrările privind raporturile legale dintre avocat și client nu pot fi folosite ca probe în proces este lipsită de relevanță, întrucât vicierea relației normale dintre avocat și client se realizează prin monitorizarea acesteia, prin obținerea de **informații** în legătură cu strategiile de apărare, chiar dacă, mai târziu, aceste informații nu vor fi folosite ca probe. Important este că sunt obținute, prin supravegherea avocatului, informații privind apărarea. Astfel, este lipsit de conținut dreptul ca raporturile dintre avocat și client să fie confidențiale.

Din momentul ascultării convorbirilor dintre avocat și client, caracterul confidențial al comunicării este iremediabil compromis și nu poate fi reparat prin distrugerea ulterioară a acestor înregistrări (după ce anchetatorul cunoaște strategia de apărare și toate detaliile discutate de avocat cu clientul său).

De altfel, Legea nr. 51/1995, cu modificările ulterioare, privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat și Statutul profesiei de avocat, publicat în Monitorul Oficial nr. 45/2005 nu permit nici un fel de ingerințe în relația dintre avocat și client.

Legea nr. 51/1995 prevede că nici un organ al statului nu poate stânjeni sau controla, nici direct și nici indirect, contactul dintre avocat și clientul sau (art. 34 al. 1), iar Statutul prevede caracterul confidențial al oricărei comunicări dintre avocat și client (art. 10 al. 1), imposibilitatea folosirii ca probă a corespondenței și informațiilor transmise între avocat și client (art. 10 al. 4), precum și dreptul avocatului de a refuza contactul cu clientul dacă are cunoștință că există un sistem de control al acestui contact (art. 212).

Posibilitatea încălcării confidențialității și folosirii interceptărilor împotriva avocaților echivalează cu **descurajarea acestora de a se angaja în cauze penale și, în consecință, cu limitarea dreptului la apărare, în primul rând, al persoanelor bănuite de săvârșirea unor infracțiuni.**

Din aceste motive, art. 137 alin. 4 trebuie modificat, urmând să prevadă: ***“Nu pot face obiect al supravegherii raporturile dintre avocat și partea pe care o reprezintă sau o asistă”***.

21. La art. 137, privind **supravegherea tehnică**, al. 5 trebuie reformulat, întrucât teza finală este în contradicție logică cu prima teză din alineat, astfel că nu rezultă clar care a fost intenția de reglementare.

22. Art. 139, privind **autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică de către procuror**, este în contradicție cu principiul expres formulat în art. 52 lit. d din proiect, potrivit căruia autorizarea/dispunerea tehnicilor speciale de supraveghere este de competența judecătorului de drepturi și libertăți.

Or, dacă prin proiect a fost înființată instituția judecătorului de drepturi și libertăți, care are rolul de a autoriza/dispuce orice măsură prin care sunt restrânse/limitate sub orice formă drepturile sau libertățile cetățenești, nu are nici o justificare menținerea competenței procurorului de a dispune astfel de măsuri.

Organizarea practică a modului de funcționare a instituției judecătorului de drepturi și libertăți, trebuie să asigure și “acoperirea” situațiilor de urgență.

Din aceste motive, este necesară **eliminarea din proiect a art. 139.**

23. La art. 140, privind **punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică**, al. 2 prevede că *“Furnizorii de servicii de telecomunicații, informatice sau*

financiare sunt obligați să colaboreze cu organele de urmărire penală și autoritatea națională prevăzută în alin. 1, în limitele competențelor acestora, pentru punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică”.

Termenul de “colaborare” este excesiv, întrucât obligațiile unei structuri tehnice este de a asigura asistența tehnică, cu respectarea strictă a legii. Structura tehnică nu trebuie să devină colaboratoarea organului de urmărire penală, așa cum nu este nici colaboratoarea abonatului, ci doar un furnizor de servicii tehnice.

De aceea, sintagma “*obligați să colaboreze*” trebuie înlocuită în textul art. 140 al. 2 din proiect cu “*obligați să dea concurs tehnic, cu respectarea strictă a condițiilor din mandatului de supraveghere tehnică*”.

24. La art. 142, privind **prelungirea mandatului de supraveghere tehnică**, al. 1 și 3 prevăd că fiecare prelungire poate fi de maximum 60 zile, durata totală a măsurii de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, neputând depăși, ca regulă, 1 an (excepția este reprezentată de supravegherea “în spații private”, care este limitată la 180 zile).

Se poate observa că măsura de supraveghere tehnică poate fi dispusă, inițial, pe 30 zile (art. 138 al. 1 din proiect), însă fiecare prelungire a ei poate fi dispusă pe o perioadă dublă, de 60 zile. Nu se justifică dublarea duratei de prelungire a măsurii decât prin intenția de a îndepărta controlul judecătoresc de la 30 zile la 60 zile. Sub acest aspect, reglementarea din art. 142 al. 1 proiect coboară sub standardele din actualul cod de procedură penală, care prevede în art. 91/1 al. 4 că durata fiecărei prelungiri nu poate depăși durata măsurii inițiale (30 zile).

Cu privire la durata totală a măsurii de supraveghere, prevederile din art. 142 al. 3 din proiect coboară și mai mult sub standardele actualului cod de procedură penală, care prevede în art. 91/1 al. 5 ca durată totală a măsurii de supraveghere cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă nu poate depăși 120 zile. De la 120 zile (4 luni) la 365 zile (12 luni) este o diferență substanțială, **majorarea de 3 ori a duratei maxime de supraveghere neavând nici o justificare**.

Termenul maxim de 1 an pentru durata supravegherii tehnice contrastează cu termenul maxim de 2 luni (!) pentru aceeași supraveghere tehnică (interceptări/înregistrări audio-video) prevăzut în Codul de procedură penală olandez (art. 126 lit. 1 pct. 5, art. 126 lit. m pct. 7).

Din aceste motive, este necesară **modificarea art. 142 al. 1 și 3 din proiect în sensul că fiecare prelungire a măsurii să nu depășească 30 zile, iar durata totală să fie de 120 zile**. Astfel se menține, cel puțin, actualul standard din Codul de procedură penală.

25. La art. 143, privind **informarea persoanei supravegheate**, al. 3 prevede un termen de 20 zile în care poate fi făcută cererea persoanei de a lua cunoștință de conținutul înregistrărilor. Nimic nu justifică prevederea unui termen atât de scurt, care nu are alt rost decât limitarea dreptului de acces al persoanei la conținutul înregistrărilor care i-au afectat viața privată. În mod normal, **cererea ar putea fi formulată pe toata durata de existență/păstrare a respectivelor înregistrări**.

26. La art. 143, privind **informarea persoanei supravegheate**, al. 4 prevede posibilitatea ca procurorul să interzică, motivat, accesul persoanei la conținutul înregistrărilor. Durata acestei interdicții nu este, însă, prevăzută în acest alineat, ea putând dura la nesfârșit.

Art. 143 al. 5 conține prevederi cu privire la durata unei interdicții, însă nu se referă la interdicția din al. 4, ci de cea din al. 2. Însă, al. 2 nu prevede nici o interdicție/amânare. De aceea, art. 143 al. 5 conține o inadverență de redactare, care ar trebui îndreptată în sensul că în loc de: *“Amânarea prevăzută în alin. (2) se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei”*, art. 143 al. 5 să prevadă: *Amânarea prevăzută în alin. (4) se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei”*.

27. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 1 prevede că măsura se poate aplica și altor persoane decât suspectul sau inculpatul, ceea ce este excesiv și coboară sub standardele actualului cod de procedură penală (art. 98 din actualul Cpp), care are o redactare mult mai exactă, centrată pe invinuit/inculpat.

De aceea, art. 145 al. 1 trebuie modificat în sensul prevederilor art. 98 al. 1 din actualul Cpp.

28. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 1 lit. a prevede că măsura este aplicabilă și în cazul *“pregătirii”* unei infracțiuni.

Pentru motivele expuse mai sus, la pct. 16 din comentarii, este necesar ca termenul *“pregătirea”* să fie eliminat din textul art. 145 al. 1 lit. a din proiect.

29. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 1 lit. c prevede că măsura poate fi dispusă și dacă *“...există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare”*.

Pentru motivele expuse mai sus, la pct. 17 din comentarii, este necesar ca sintagma *“...există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare”* să fie eliminată din textul art. 145 al. 1 lit. c din proiect.

30. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 2 prevede posibilitatea aplicării măsurii și în cazul relațiilor avocat – client, în cazul în care prin aceste trimiteri se săvârșește o infracțiune.

Or, constatarea dacă prin trimiterile poștale ale avocatului se săvârșește sau nu o infracțiune, presupune o monitorizare anterioară, ceea ce duce la alterarea caracterului confidențial al relației avocat-client.

De aceea, având în vedere și dezvoltările de la pct. 20 din comentarii, art. 145 al. 2 din proiect trebuie modificat, urmând să prevadă: *“Este interzisă reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței sau a trimiterilor poștale, trimise ori primite în raporturile dintre avocat și suspectul, inculpatul sau orice altă persoană pe care acesta o apără”*.

31. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 4 prevede posibilitatea ca măsura să fie dispusă, în anumite condiții, și de către **procuror**.

Având în vedere și dezvoltările de la pct. 20 din comentarii, **art. 145 al. 4 din proiect trebuie eliminat**.

32. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 8 prevede că *“Dispozițiile art. 143 alin. (4) se aplică în mod corespunzător”*. Aceasta înseamnă că accesul persoanei la conținutul activităților de supraveghere efectuate poate fi interzis pe durată nedeterminată.

Pentru a limita în timp această interdicție, este necesar ca trimiterea din art. 145 al. 8 să se facă și la art. 143 al. 5, nu doar la art. 143 al. 4.

De aceea, art. 145 al. 8 trebuie completat, urmând să prevadă: “*Dispozițiile art. 143 alin. (4) și (5) se aplică în mod corespunzător*”.

33. La art. 145, privind **reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale**, al. 9 prevede că durata totală a măsurii poate fi de 1 an. Această prevedere se situează sub standardul actualului cod de procedură penală (art. 98 al.1/1), care limitează durata totală a măsurii la 120 zile (4 luni).

Având în vedere și dezvoltările de la pct. 24 din comentarii, este necesar ca **art. 145 al. 9 să fie modificat în sensul că fiecare prelungire a măsurii să nu depășească 30 zile, iar durata totală să fie de maximum 120 zile.**

34. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 1 prevede că autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire se poate dispune de procuror, iar nu de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Nu există nici o justificare a excluderii judecătorului de drepturi și libertăți de la autorizarea acestei măsuri, cu atât mai mult cu cât respectiva măsură face parte dintre tehnicile speciale de supraveghere (este enumerată expres în art. 136 al. 1 lit. g din proiect), iar, potrivit art. 52 lit. d din proiect, autorizarea/dispunerea tehnicilor speciale de supraveghere este de competența judecătorului de drepturi și libertăți.

Având în vedere și dezvoltările de la pct. 22 din comentarii, art. 146 al. 1 trebuie modificat în sensul că **autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți, iar nu de către procuror**. În raport de această modificare, și alineatele următoare din art. 146 trebuie adaptate corespunzător, în sensul că măsura se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, iar nu de procuror.

35. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 1 prevede că autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire se poate dispune pe o durata de 60 zile.

Având în vedere că regula privind durata unei măsuri de supraveghere este de 30 zile, atât în actuala reglementare, cât și în proiect, nu se justifică dublarea termenului în cazul acestei măsuri.

De aceea, art. 146 al. 1 trebuie modificat, în sensul prevederii că autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire se poate dispune pe o durată de **30 zile**.

36. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 1 lit. a prevede că măsura poate fi dispusă și în cazul “*pregătirii*” unei infracțiuni.

Pentru motivele expuse mai sus, la pct. 16 din comentarii, este necesar ca termenul “*pregătirea*” să fie eliminat din textul art. 146 al. 1 lit. a din proiect.

37. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 1 lit. a prevede că măsura poate fi dispusă atât în cazul unor infracțiuni indicate nominal, cât și în cazul altor infracțiuni (nenominalizate), pedepsite de lege cu închisoarea de 5 ani sau mai mare.

Întrucât această măsură trebuie dispusă numai în cazul unor infracțiuni cu adevărat grave, este necesar ca respectivele infracțiuni să fie indicate nominal. Dacă se menține

și prevederea generică a unor infracțiuni, determinate prin pedeapsa aplicabilă, limita acesteia trebuie ridicată de la 5 ani, la 10 ani închisoare.

38. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 1 lit. c prevede că măsura poate fi dispusă și dacă “...există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare”.

Pentru motivele expuse mai sus, la pct. 17 din comentarii, este necesar ca sintagma “...există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare” să fie eliminată din textul art. 146 al. 1 lit. c din proiect.

39. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 4 prevede că **pot fi folosiți ca investigatori sub acoperire și lucrători operativi din cadrul serviciilor de informații**, prevedere care nu există în reglementarea actuală (art. 224¹ al. 2 din Cpp se rezumă la lucrătorii operativi din cadrul poliției judiciare).

Interferența lucrătorilor din serviciile de informații în activitatea de urmărire penală excede activității unui serviciu de informații, care trebuie să se rezume la culegerea de informații, desigur, din domeniul specific de activitate al fiecăruia.

Din acest motiv, este necesar să se revină la standardul prevăzut de actualul Cod de procedură penală, iar art. 146 al. 4 din proiect trebuie modificat, urmând să prevadă: “**Investigatorii sub acoperire sunt lucrători operativi din cadrul poliției judiciare**”.

40. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 7 teza finală prevede că “Activitatea persoanei care pune la dispoziție sau folosește înscrisurile ori obiectele nu constituie infracțiune”.

Textul este cel puțin neclar, întrucât folosirea investigatorilor sub acoperire nu trebuie să ducă la încurajarea sau la instigarea comiterii de infracțiuni, astfel cum se prevede în art. 146 al. 6.

Redactarea prea generală a textului tezei finale a art. 146 al. 7, poate permite și interpretarea ca “activitatea persoanei care folosește un obiect” include și folosirea unui pistol sau a unui cuțit împotriva unei persoane, consecința fiind că fapta “nu constituie infracțiune”. O astfel de prevedere este, în mod vădit, excesivă.

De aceea, în raport de aceste motive, este necesară eliminarea tezei finale a art. 146 al. 7 din proiect.

41. La art. 146, privind **actele efectuate de investigatorii sub acoperire**, al. 9 prevede că

durata totală a măsurii poate fi de 1 an. Această prevedere se situează sub regula generală privind măsurile de supraveghere, care limitează durata totală a acestor măsuri la 120 zile (4 luni). Chiar dacă și în prezentul cod de procedură penală durata totală a măsurii este de 1 an (art. 224/2 al. 2), o reglementare unitară în materie impune limitarea duratei totale a măsurii la 120 zile.

De aceea, este necesar ca **art. 146 al. 9 să fie modificat în sensul că fiecare prelungire a măsurii să nu depășească 30 zile, iar durata totală să fie de maximum 120 zile.**

42. Cu privire la art. 148 din proiect, privind **constatarea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții**, observațiile au fost făcute mai sus, la pct. 15 din comentarii.

43. La art. 149, privind **livrarea supravegheată**, al. 1 prevede că aceasta poate fi autorizată de procuror, iar nu de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Nu există nicio justificare a excluderii judecătorului de drepturi și libertăți de la autorizarea acestei măsuri, cu atât mai mult cu cât ea face parte dintre tehnicile speciale de supraveghere (este enumerată expres în art. 136 al. 1 lit. i din proiect), iar, potrivit art. 52 lit. d din proiect, autorizarea/dispunerea tehnicilor speciale de supraveghere este de competența judecătorului de drepturi și libertăți.

Având în vedere și dezvoltările de la pct. 22 din comentarii, art. 149 al. 1 trebuie modificat în sensul că **autorizarea livrării supravegheate se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți**, iar nu de către procuror. În raport de această modificare, și alineatele următoare din art. 149 trebuie adaptate corespunzător, în sensul că măsura se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, iar nu de procuror.

44. La art. 149, privind **livrarea supravegheată**, al. 2 lit. a nu prevede nici o limitare a categoriilor de infracțiuni pentru care poate fi autorizată această măsură, ceea ce este excesiv. Este necesară cel puțin limitarea de la art. 146 din proiect, privind infracțiunile pentru care pot fi folosiți investigatorii sub acoperire.

45. La art. 149, privind **livrarea supravegheată**, al. 2 lit. a prevede că măsura poate fi dispusă și dacă “...*există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare*”.

Pentru motivele expuse mai sus, la pct. 17 din comentarii, este necesar ca sintagma “...*există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare*” să fie eliminată din textul art. 149 al. 2 lit. a din proiect.

46. La art. 149, privind **livrarea supravegheată**, al. 2 lit. b prevede că măsura poate fi dispusă și dacă “*descoperirea sau dovedirea infracțiunilor săvârșite în legătură cu livrarea de transporturi ilegale sau suspecte ar fi imposibilă ori foarte dificilă în alt mod*”.

Sintagma “foarte dificilă în alt mod” este mult prea generală și, din acest motiv, permite folosirea tehnicilor de supraveghere în orice situație, astfel că este necesară eliminarea ei din textul proiectului.

47. La art. 150, privind **identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații ori a unui punct de acces la un computer**, al. 1 prevede că aceasta poate fi dispusă de procuror, iar nu de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Nu există nici o justificare a excluderii judecătorului de drepturi și libertăți de la autorizarea acestei măsuri, cu atât mai mult cu cât ea face parte dintre tehnicile speciale de supraveghere (este enumerată expres în art. 136 al. 1 lit. j din proiect), iar, potrivit art. 52 lit. d din proiect, autorizarea/dispunerea tehnicilor speciale de supraveghere este de competența judecătorului de drepturi și libertăți.

Având în vedere și dezvoltările de la pct. 22 din comentarii, art. 150 al. 1 trebuie modificat în sensul că **identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații ori a unui punct de acces la un computer se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți**, iar nu de către procuror. În raport de această modificare, și alineatele următoare din art. 150 trebuie adaptate corespunzător, în sensul că măsura se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, iar nu de procuror.

48. La art. 150, privind **identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații ori a unui punct de acces la un computer**, al. 1 prevede că aceasta poate fi dispusă “...în cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și exista temeiuri pentru a se crede ca datele solicitate constituie probe”.

Redactarea foarte generală permite cu mare ușurință încălcări grave ale dreptului la viața privată în spațiul virtual.

Este necesar ca infracțiunile pentru care poate fi dispusă această măsură să fie enumerate limitativ, iar categoria acestora să fie redusă la infracțiuni contra securității naționale, la cele împotriva persoanei, precum și la cele de fals și înșelăciune.

49. La art. 150, privind **identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații ori a unui punct de acces la un computer**, al. 3 prevede că “furnizorii de servicii sunt **obligați să colaboreze** cu organele de urmărire penală”.

Termenul de “colaborare” este excesiv, întrucât obligația unei structuri tehnice este de a asigura asistența tehnică, cu respectarea strictă a legii. Structura tehnică nu trebuie să devină colaboratoarea organului de urmărire penală, așa cum nu este nici colaboratoarea abonatului, ci doar un furnizor de servicii tehnice.

De aceea, sintagma “**obligați să colaboreze**” trebuie înlocuită în textul art. 150 al. 3 din proiect cu “**obligați să dea concurs tehnic, cu respectarea strictă a condițiilor din autorizația de supraveghere**”.

50. La art. 150, privind **identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații ori a unui punct de acces la un computer**, trebuie introdus un alineat nou care să prevadă **informarea persoanei** cu privire la faptul că a făcut obiectul acestei măsuri de supraveghere.

Noul alineat poate fi unul de trimitere la art. 143 din proiect, care se refera la informarea persoanei care a făcut obiectul supravegherii tehnice.

51. Deși este prevăzută expres printre tehnicile speciale de supraveghere, la art. 136 al.1 lit. f, **monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare** nu este reglementată în capitolul consacrat tehnicilor speciale de supraveghere, fiind vorba despre o omisiune de redactare.

Unele prevederi privind monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare există la art. 528 din proiect, dar acelea sunt puse în legătură cu procedura dării în urmărire.

La reglementarea acestei tehnici de supraveghere, trebuie ținut cont de faptul că ea nu poate fi autorizată decât de judecătorul de drepturi și libertăți, că nu poate fi autorizată pentru orice infracțiuni, ci numai pentru infracțiuni grave, nominalizate în text, precum și că persoana care a făcut obiectul supravegherii trebuie informată.

52. La art. 151, privind **obținerea listei convorbirilor telefonice**, al. 1 prevede că aceasta poate fi dispusă de procuror, iar nu de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Nu există nici o justificare a excluderii judecătorului de drepturi și libertăți de la autorizarea acestei măsuri, cu atât mai mult cu cât ea face parte dintre tehnicile speciale de supraveghere (este enumerată expres în art. 136 al. 1 lit. d din proiect), iar, potrivit art. 52 lit. d din proiect, autorizarea/dispunerea tehnicilor speciale de supraveghere este de competența judecătorului de drepturi și libertăți.

Având în vedere și dezvoltările de la pct. 22 din comentarii, art. 151 al. 1 trebuie modificat în sensul că **obținerea listei convorbirilor telefonice se poate autoriza de judecătorul de drepturi și libertăți**, iar nu de către procuror. În raport de această modificare, și alineatele următoare din art. 151 trebuie adaptate corespunzător, în sensul că măsură se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, iar nu de procuror.

53. La art. 151, privind **obținerea listei convorbirilor telefonice**, sunt valabile și observațiile de la pct. 48 – 50 din comentarii.

54. La art. 152, privind **conservarea rapidă a datelor informatice**, este reglementată o măsură (“tehnică”) de supraveghere, care a fost omisă din enumerarea de la art. 136 al. 1, deși conservarea datelor informatice, mai mult sau mai puțin rapidă, este, în esență, tot o măsură de supraveghere.

De aceea, măsura/tehnica nu poate fi dispusă de procuror, ci **trebuie autorizată de judecătorul de drepturi și libertăți**, instituție nou înființată tocmai pentru a hotărî în cazurile în care activitatea agenților statului presupune restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale.

55. La art. 152, privind **conservarea rapidă a datelor informatice**, al. 1 prevede că poate fi dispusă “*Dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni*”, ceea ce, în practică, semnifică faptul că poate fi dispusă oricând și pentru orice faptă.

În raport de dezvoltările de la pct. 16 din comentarii, termenul “pregătirea” trebuie eliminat din textul al. 1.

De asemenea, expresia “*unei infracțiuni*” trebuie completată cu determinarea precisă a infracțiunilor pentru care măsura este aplicabilă. Având în vedere că măsura afectează grav dreptul la viața privată într-un domeniu special și extrem de sensibil (spațiul virtual), infracțiunile pentru care această măsură ar putea fi autorizată trebuie restrânse cât mai mult posibil, respectiv la cele privind securitatea națională, la cele împotriva persoanei, precum și la cele de fals și înșelăciune.

56. La art. 152, privind **conservarea rapidă a datelor informatice**, al. 2 și 3 prevăd că măsura poate fi dispusă pe 90 zile și prelungită cu încă 90 zile.

Termenele, care ajung la 6 luni, sunt, în mod vădit, excesiv de mari, având în vedere chiar denumirea măsurii, de conservare **rapidă**.

În raport de natura acestei măsuri, este suficient un termen de 30 zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă 30 zile.

57. La art. 152, privind **conservarea rapidă a datelor informatice**, al. 6 prevede că persoanele ale căror date au fost conservate vor fi încunoștințate în scris.

Redactarea eliptică a textului nu permite o informare reală, efectivă a persoanei, deoarece nu prevede și dreptul persoanei de a lua cunoștință despre înregistrările în care sunt consemnate activitățile de supraveghere prin conservarea datelor și despre datele care au fost efectiv conservate.

Din acest motiv, este necesar ca art. 152 al. 6 să fie completat, prin introducerea unei dispoziții de trimitere la art. 143 din proiect, care se referă la informarea persoanei supravegheate.

58. La art. 155, privind **cazuri și condiții în care se poate dispune percheziția domiciliară**, la al. 1 este necesară înlocuirea unor termeni și expresii, pentru a asigura o reglementare mai riguroasă.

Astfel, expresia “*se presupune*” este prea vag determinată și trebuie înlocuită cu “*există indicii temeinice*”.

De asemenea, expresia “*percheziția poate conduce*” trebuie înlocuită cu “*percheziția va conduce*” tot pentru a înlocui o determinare vagă a condițiilor de efectuare a percheziției.

59. La art. 156, privind **procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară**, trebuie prevăzută competența exclusivă a judecătorului de drepturi și libertăți “*de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță*”.

Din acest motiv, **trebuie eliminată din text teza a doua, care stabilește competența de emitere a mandatului și în raport de sediul parchetului**. Criteriul obiectiv de stabilire a competenței este cel legat de instanța care va judeca în primă instanță, iar nu de sediul parchetului.

De asemenea, durata mandatului de percheziție este nejustificat de mare, de 15 zile, astfel cum prevede art. 156 al. 6 lit. d, având în vedere că, prin natura sa, o percheziție presupune o durată foarte scurtă de timp între momentul solicitării/admiterii și cel al efectuării. De aceea, termenul de 15 zile trebuie înlocuit cu unul de **3 zile**.

60. La art. 157, privind **efectuarea percheziției domiciliare**, al. 3 nu conține decât reglementări cu privire la începerea percheziției, dar nu prevede interdicția continuării percheziției după ora 20,00, deși art. 27 al. 4 din Constituție menționează expres că “Perchezițiile în cursul nopții sunt interzise, în afara de cazul infracțiunilor flagrante”.

În raport de această dispoziție constituțională este necesară modificarea art. 157 al. 3 , care va avea următorul conținut” ***Percheziția domiciliară nu poate fi începută înainte de ora 6,00 sau începută ori continuată după orele 20,00, cu excepția infracțiunii flagrante***”.

61. La art. 157, privind **efectuarea percheziției domiciliare**, este necesară introducerea unui alineat nou, după al. 8, care să prevadă dreptul persoanei percheziționate de a înregistra audio-video efectuarea percheziției.

Introducerea acestei prevederi este necesară în raport de dispoziția nouă din al. 4, potrivit căreia “*organele judiciare pot restricționa libertatea de mișcare a persoanelor prezente sau accesul altor personae în locul unde se efectuează percheziția*”. Dacă este de înțeles că e necesară păstrarea ordinii în timpul efectuării percheziției, totuși, acest text din al. 4 nu trebuie să ducă la împiedicarea persoanei percheziționate de a exercita un drept normal, obișnuit, de a filma în propria locuință, de exemplu.

Există precedente, larg dezbătute în presă, în sensul că înregistrarea unei percheziții domiciliare de către persoana percheziționată a prevenit comiterea unor abuzuri.

62. La art. 163, privind **cazuri și condiții în care se efectuează percheziția corporală**, nu este prevăzut cine dispune percheziția, ci numai cine o efectuează.

Dacă în cazul infracțiunii flagrante, este de admis ca percheziția să nu fie autorizată de judecătorul de drepturi și libertăți, în restul cazurilor, este necesar

ca și această formă de percheziție să fie autorizată de către judecătorul de drepturi și libertăți.

63. La art. 165, privind **percheziția unui vehicul**, nu este prevăzut cine dispune percheziția, ci numai cine o efectuează.

Dacă în cazul infracțiunii flagrante, este de admis ca percheziția să nu fie autorizată de judecătorul de drepturi și libertăți, în restul cazurilor, este necesar ca și această formă de percheziție să fie autorizată de către judecătorul de drepturi și libertăți.

64. La art. 165, privind **percheziția unui vehicul**, al. 1 prevede că aceasta presupune examinarea exteriorului, interiorului sau a componentelor respectivului vehicul.

Ceea ce înseamnă că, practic, **vehiculul poate fi dezmembrat** (pentru examinarea unei componente interne).

Textul nu prevede nici o garanție împotriva abuzurilor (mai ales sub forma dezmembrării vehiculului) și, mai mult, cum s-a arătat la pct. 63 din comentarii, textul art. 165 omite să prevadă chiar și cine poate dispune această măsură.

În lipsa unor garanții reale împotriva posibilelor abuzuri, este necesară eliminarea sintagmei “*sau a componentelor*” din textul art. 165 al. 1.

65. La art. 166 privind **percheziția informatică și accesul într-un sistem informatic**, al. 1 condițiile pentru autorizarea percheziției informatice. Acestea se rezumă la “*...atunci când pentru descoperirea și strângerea probelor este necesară cercetarea unui sistem informatic sau a unui suport de stocare a datelor informatice*”.

Aceasta redactare foarte generală lasă fără nicio garanție dreptul la viața privată în spațiul virtual, spațiu care ar trebui protejat de orice intruziuni ale agenților statului.

Practic, orice calculator deținut de o persoană poate fi ridicat și percheziționat oricând, sub simplul motiv (pretext) că acestea sunt necesare “*pentru descoperirea și strângerea probelor*”.

Pentru a oferi un minimum de garanții reale de protecție a dreptului la viața privată, este necesar ca autorizarea efectuării percheziției informatice sau a accesului într-un sistem informatic trebuie restrânsă cât mai mult posibil, respectiv **numai pentru infracțiunile privind securitatea națională, la cele împotriva persoanei, precum și cele de fals și înșelăciune, dar numai dacă probele din acea cauză nu pot fi obținute în alt mod.**

66. La art. 166 privind **percheziția informatică și accesul într-un sistem informatic**, al. 8 lit. d menționează că mandatul trebuie să cuprindă și perioada pentru care s-a emis, dar textul nu prevede nici o limitare a acestei perioade.

Aceasta omisiune lipsește textul art. 166 al. 8 lit. d de previzibilitatea necesară, astfel că este necesară completarea sa, urmând să prevadă: “*perioada pentru care s-a emis mandatul, care nu poate depăși 3 zile*”.

67. La art. 166 privind **percheziția informatică și accesul într-un sistem informatic**, al. 12 instituie regula ridicării sistemului informatic, urmând ca ridicarea sa nu se dispună numai dacă s-ar afecta grav desfășurarea activității persoanei care îl deține.

Această regulă inversează ordinea firească, întrucât fiecare persoană trebuie să aibă siguranța folosirii propriilor bunuri și, numai cu titlu de excepție, în situații cu totul excepționale, temeinic justificate, să se poată ajunge la ridicarea acestora.

Situația este cu atât mai gravă cu cât în discuție se află sistemele informatice, care permit accesul în spațiul virtual, spațiu care trebuie să fie liber de orice ingerință a agenților statului.

De aceea, art. 166 al. 12 trebuie modificat în sensul prevederii doar a **posibilității efectuării de copii, care servesc ca mijloc de probă, ale datelor informatice, fără a se putea proceda la ridicarea sistemelor informatice.**

68. La art. 168, privind **predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice**, al. 1 prevede că măsura poate fi dispusă și în cazul “pregătirii” unei infracțiuni, deci chiar dacă nu a fost comisă nicio faptă penală în cauza respectivă.

În raport de dezvoltările de la pct. 16 din comentarii, termenul “pregătirea” trebuie eliminat din textul al. 1.

69. La art. 168, privind **predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice**, al. 2 prevede că și organul de urmărire penală poate dispune predarea de date informatice sau de “*date privitoare la abonați*”.

Având în vedere că, în esență, dispunerea unei astfel de măsuri este similară, prin natura și consecințe, cu dispunerea unor acte de supraveghere, este necesar ca predarea de date informatice sau de “*date privitoare la abonați*” să fie **supusă autorizării judecătorului de drepturi și libertăți** și să nu poată fi dispusă de organul de urmărire penală.

70. La art. 183, privind **expertiza medico-legală psihiatrică**, la al. 6 și 25, este necesară corelarea termenelor pentru internarea nevoluntară (de 60 și, respectiv, 45 zile), cu termenele de 30 zile pentru durata/prelungirea arestării preventive.

Aceasta deoarece atât arestarea preventivă, cât și internarea nevoluntară au aceeași esență, sunt măsuri privative de libertate.

Din acest motiv, **termenele de 60 și 45 zile, de la art. 183 al. 6 și 25 trebuie înlocuite cu termene de 30 zile.**

71. La art. 183, privind **expertiza medico-legală psihiatrică**, al. 26 prevede doar dreptul comisiei de expertiză de a solicita încetarea internării nevoluntare, înaintea expirării termenului pentru care a fost dispusă, atunci când aceasta nu mai este necesară (spre exemplu, au fost terminate investigațiile medicale).

Textul nu prevede și dreptul persoanei de a cere încetarea măsurii atunci când nu mai este necesară, deși prin această prevedere s-ar evita situațiile în care, din diferite motive, comisia ar omite sau întârzia să solicite încetarea internării voluntare.

În plus, trebuie avută în vedere și natura măsurii internării nevoluntare, privare de libertate similară cu arestarea, motiv pentru care și persoana supusă măsurii trebuie să aibă dreptul de a cere încetarea acesteia atunci când temeiurile luării ei nu mai există, așa cum este prevăzut și în cazul arestării.

Din acest motiv, la art. 183 al. 1, expresia “...comisia de expertiză medico-legală psihiatrică sesizează de îndată organul care a dispus măsura...” trebuie completată, urmând să prevadă: “...comisia de expertiza medico-legală psihiatrică **sau persoana internată** sesizează de îndată organul care a dispus măsura...”.

72. La art. 190, privind **expertiza ADN**, al. 1 prevede că aceasta poate fi dispusă de organul de urmărire penală.

Potrivit art. 54 din proiect, organele de urmărire penală nu se rezumă la procuror.

Având în vedere caracterul special al expertizei ADN, este necesar ca ea să poată fi **dispusă numai de procuror**, în faza urmăririi penale, nu și de celelalte organe de urmărire penală. Art. 190 al. 1 trebuie modificat în acest sens.

73. La art. 195, privind **fotografierea și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane**, al. 1 prevede **dreptul discreționar al organelor de urmărire penală de a amprenta și fotografia orice persoană**.

Astfel, art. 195 al. 1 din proiect prevede, fără niciun fel de restricție: *“Organele de urmărire penală pot dispune fotografierea și amprentarea persoanei reținute sau arestate, sau a altor persoane, chiar și în lipsa consimțământului acestora”*.

Întrucât textul nu prevede nicio condiție în care alte persoane decât suspectul sau inculpatul pot fi fotografiate sau amprentate și, de asemenea, nu prevede nici un fel de garanție împotriva previzibilelor abuzuri, este necesară eliminarea sintagmei *“sau a altor persoane”* din conținutul art. 195 al. 1.

Trebuie precizat că și al. 3 reglementează o situație de amprentare a altor persoane decât suspectul sau inculpatul, suficient de acoperitoare.

De asemenea, art. 195 al. 1 trebuie modificat și pus în concordanță cu art. 208 al. 12, care prevede că numai suspectul sau inculpatul **a cărui identitate nu poate fi stabilită** va fi fotografiat și amprentat.

Pentru aceste motive, art. 195 al. 1 din proiect trebuie modificat și urmează să prevadă: **“Organele de urmărire penală pot dispune fotografierea și amprentarea persoanei reținute sau arestate a cărei identitate nu poate fi stabilită, chiar și în lipsa consimțământului acesteia”**.

74. La art. 206, privind **verificarea legalității și temeiniciei măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară**, al. 5 și 7 prevăd că măsura arestării preventive sau a arestului la domiciliu poate fi menținută pentru o perioadă de cel mult 60 zile, iar verificarea periodică a temeiniciei acesteia se face tot din 60 în 60 de zile.

Potrivit art. 23 al. 5 și 6 din Constituție, până când o cauză ajunge în faza de judecată, măsura arestării preventive poate fi dispusă și, ulterior, prelungită pe o durată de cel mult 30 zile, iar nu de 60 zile. Deci, principiul este ca până în faza judecătii, orice privare de libertate nu poate fi dispusă pe o durată mai mare de 30 zile, indiferent de denumirea dată privării de libertate sau a modalității de dispunere (luare, prelungire, menținere).

Faza camerei preliminare este, după cum arată și numele, distinctă și anterioară fazei de judecată. Ea nu este inclusă în faza de judecată. De altfel, chiar la pct. 3 din tezele prealabile ale proiectului Codului de procedură penală, aprobate prin HG nr. 829/2007, se menționează expres că fazele procesului penal sunt următoarele: faza investigativă (urmărirea penală), faza preliminară (verificarea rechizitoriului) și faza de judecată. Deci, faza camerei preliminare este, potrivit tezelor aprobate de Guvern, anterioară și distinctă de faza judecătii.

De aceea, fazei de cameră preliminară nu i se pot aplica prevederile constituționale care se referă exclusiv la faza judecătii, potrivit cărora verificarea legalității și

temeiniciei arestării preventive poate fi făcută din 60 în 60 de zile (art. 23 al. 6 din Constituție).

Intrucat, pana în faza judecatii, masurile preventive nu pot fi dispuse sau prelungite pe o durata mai mare de 30 zile, este necesar ca si textele art. 206 sa prevada termene similare, nu de maximum 60 zile, ci de cel mult 30 zile.

Pentru aceste motive, **la art. 206 al. 5 și 7 trebuie modificate prin înlocuirea temenelor de 60 zile cu termene de 30 zile.**

75. La art. 208, privind **reținerea**, al. 3 prevede că *“În durata reținerii se include și timpul cât suspectul sau inculpatul a fost privat de libertate prin conducere la sediul organului judiciar, conform legii”*.

Având în vedere ca art. 31 lit. b din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, se referă expres la conducerea la “sediul poliției”, iar nu la conducerea la sediul organului judiciar, este necesar să se facă aceasta precizare în text, pentru a se evita problemele de interpretare care pot apărea în practică.

De asemenea, sintagma “*conform legii*” sporește gradul de ambiguitate, întrucât textul poate fi interpretat în sensul că numai conducerea administrativă la sediul poliției care a fost conformă cu legea, iar nu și una abuzivă, contrară legii, se include în durata reținerii.

Pentru aceste motive, este necesar ca art. 208 al. 3 să fie modificat în sensul prevederilor din actualul art. 144 al. 1 din Cpp, urmând să prevadă: **“Măsura reținerii poate dura cel mult 24 ore. Din durata măsurii reținerii se deduce timpul cât persoana a fost privată de libertate ca urmare a măsurii administrative a conducerii la sediul poliției, prevăzută în art. 31 lit. b din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române”**.

76. La art. 208, privind **reținerea**, trebuie introdus un alineat nou, după al. 3, în care să se precizeze expres care este momentul din care o persoană se află în stare de reținere.

Aceasta necesitate este stringentă, deoarece, în practică, de multe ori, există un decalaj între momentul în care o persoană este, de fapt, privată de libertate și momentul, mult întârziat, înscris în ordonanța de reținere.

Mai mult, chiar și în art. 208 al. 4 din proiect există o prevedere ambiguă, care permite prelungirea reținerii peste 24 ore, deci peste durata maximă prevăzută în art. 23 al. 3 din Constituție. Conform textului din proiect, nu se include în durata reținerii perioada în care persoana s-a aflat sub puterea unui mandat de aducere (deși, în realitate, persoana respectivă a fost privată de libertate ca și în cazul reținerii). Al. 4 trebuie eliminat, întrucât duce la depășirea, pe căi ocolite, a termenului constituțional prevăzut pentru reținere.

La stabilirea momentului din care o persoană se află în stare de reținere urmează a se avea în vedere **definiția privării de libertate din art. 4 al. 2 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante** adoptată la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de a 57-a sesiuni a Adunării Generale ONU, semnată de România.

Art. 4 al. 2 din Protocol prevede: “În sensul prezentului Protocol, **privarea de libertate înseamnă** orice formă de detenție sau închisoare sau **plasarea unei persoane într-un mediu public sau privat de reținere din care nu îi este permis să**

plece după voia sa prin ordinul oricărei autorități judiciare administrative sau de altă natură".

În raport de aceste motive, la art. 208 trebuie introdus un alineat nou, după al. 3, care va înlocui al. 4 din proiect și va avea următorul conținut : **“O persoană se afla în stare de reținere din momentul în care nu îi este permis să plece după voia sa dintr-un spațiu public sau privat prin ordinul oricărei autorități judiciare administrative sau de altă natură”**.

77. La art. 223, privind **condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive**, trebuie introdus un alineat nou, în care să se **precizeze expres care este momentul din care o persoană se află în stare de arest**.

Ca și în cazul reținerii, în practică, de multe ori, o persoană este, în fapt, arestată, dar, prin diferite interpretări generate tocmai de absența unui text clar de lege, momentul în care este considerată ca fiind arestată este mult întârziat.

La stabilirea momentului din care o persoană se află în stare de arest urmează a se avea în vedere **definiția privării de libertate din art. 4 al. 2 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante** adoptată la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de a 57-a sesiuni a Adunării Generale ONU, semnată de România.

Art. 4 al. 2 din Protocol prevede: **“În sensul prezentului Protocol, privarea de libertate înseamnă orice forma de detenție sau închisoare sau plasarea unei persoane într-un mediu public sau privat de reținere din care nu îi este permis să plece după voia sa prin ordinul oricărei autorități judiciare administrative sau de alta natură”**.

În raport de aceste motive, la art. 223 trebuie introdus un alineat nou, care va avea următorul conținut : **“O persoană se află în stare de arest din momentul în care nu îi este permis să plece după voia sa dintr-un spațiu public sau privat prin ordinul oricărei autorități judiciare administrative sau de altă natură”**.

78. La art. 231 privind **executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului**, al. 3 prevede: *“În vederea executării mandatului de arestare preventivă, organul de poliție poate pătrunde în domiciliul sau reședința oricărei persoane fizice, fără învoirea acesteia, precum și în sediul oricărei persoane juridice, fără învoirea reprezentantului legal al acesteia”*.

Redactarea textului este mult prea permisivă, întrucât, practic, locuința/sediul oricărei persoane este expusă unei intrări în forța sub pretextul executării unui mandat de arestare privind o persoană care nu are nici o legătură cu acea locuință.

Este, cel puțin, discutabilă măsura în care un mandat de arestare pe numele unei persoane determinate conține în mod automat, implicit și un mandat în alb, nedeterminat, de a pătrunde forțat în locuința oricărei persoane.

O astfel de dispoziție este excesivă și poate genera abuzuri sub pretextul executării unui mandat.

Dacă nu este eliminată, ea trebuie totuși modificată prin **prevederea expresă a necesității existenței unor indicii temeinice din care să rezulte bănuiala rezonabilă ca persoana din mandat s-ar ascunde în locuința/sediul terței persoane**.

79. . La art. 244, privind **condițiile speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive**, al. 3 face referire la “*minorul cu vârsta între 13 și 16 ani*”.

Desigur, acest text este corelat cu cel din proiectul Codului penal, care prevede limita minimă de vârstă a răspunderii penale, limită care a fost coborâtă de la 14 la 13 ani.

Ca și în cazul comentariilor pe care le-am făcut, la data respectivă, cu privire la reducerea limitei de vârstă a răspunderii penale de la 14 la 13 ani, preconizată în proiectul Codului penal, precizăm și cu această ocazie că **nu se justifică reducerea limitei de vârstă de la 14 la 13 ani.**

Nu există date statistice (cel puțin, nu au fost prezentate) care să ateste că minorii între 13 și 14 ani au discernământul faptelor. Impactul progresului tehnologic asupra discernământului minorilor, în condițiile unei dezvoltări sociale neuniforme, rămâne o chestiune discutabilă ca argument pentru o maturizare mai rapidă și ca temei pentru agravarea situației minorilor.

Pentru aceste motive și în corelație cu o modificare corespunzătoare a proiectului Codului penal (care se dezbate în paralel cu proiectul cCdului de procedură penală), este necesar ca **art. 244 al. 3 să fie modificat prin înlocuirea expresiei “*minorul cu vârsta între 13 și 16 ani*” cu expresia “*minorul cu vârsta între 14 și 16 ani*”.**

80. La art. 258, privind **modul de citare**, al 1 prevede: “*Chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică, încheindu-se în acest sens un proces verbal*”.

Este necesară eliminarea tezei a doua a art. 258 al. 1, care dă posibilitatea citării unei persoane “prin notă telefonică sau telegrafică”, întrucât procedeul “notelor” nu constituie o dovadă reală a înștiințării persoanei respective.

Pentru aceleași motive, este necesară și eliminarea al. 5 al art. 258 (citarea prin mail sau sms nu oferă garanții în sensul efectivei informări a celui citat; este posibil ca adresa de mail să nu fie accesată, o perioadă, de persoana respectivă, care nu are, încă, nicio obligație legală de a-și accesa mailurile odată pe zi sau cu alta peridocitate; de asemenea, telefonul mobil poate fi închis sau se poate afla, pentru un timp, în posesia altei persoane).

81. La art. 258, privind **modul de citare**, al. 7 prevede posibilitatea citării orale, însoțită de întocmirea unui proces verbal, semnat și de către cel citat. Este necesară completarea al. 7 în sensul că un exemplar al procesului verbal în care se consemnează citarea orală se înmânează celui citat, pentru a nu exista nici un dubiu cu privire la termenii citării. Nu se vor ridica probleme practice privind înmânarea unui exemplar celui citat, deoarece persoana trebuie să semneze procesul verbal, ceea ce presupune ca procesul verbal este deja redactat atunci când este prezentat spre semnare.

82. La art. 266, privind **mandatul de aducere**, trebuie prevăzut că acesta nu poate fi emis, în faza de urmărire penală, decât de judecătorul de drepturi și libertăți, nu și de procuror.

Aceasta deoarece, în raport de modul în care este reglementată această măsură, prin executarea unui astfel de mandat persoana respectivă este privată de libertate în sensul art. 4 al. 2 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante adoptată la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de a 57-a sesiuni a Adunării Generale ONU, semnată de România.

Art. 4 al. 2 din Protocol prevede: "În sensul prezentului Protocol, **privarea de libertate înseamnă** orice formă de detenție sau închisoare sau **plasarea unei persoane într-un mediu public sau privat de reținere din care nu îi este permis să plece după voia sa prin ordinul oricărei autorități judiciare administrative sau de alta natură**".

Privarea de libertate nu trebuie autorizată de procuror, ci de judecătorul de drepturi și libertăți.

83. La art. 266, privind **mandatul de aducere**, al 12 prevede "*Persoanele aduse cu mandat rămân la dispoziția organului judiciar timpul strict necesar pentru audierea sau pentru îndeplinirea actului procesual care a făcut necesară prezența lor, afară de cazul când s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă a acestora*".

Prevederea intră în contradicție cu scopul mandatului de aducere prevăzut în al. 1 a l art. 266, scop care se rezumă la "**aducerea persoanei**" în fața organului judiciar, iar nu și la **menținerea** sa la dispoziția organului judiciar pe toată durata efectuării unor acte procesuale.

În cazul în care, după aducerea/prezentarea persoanei în fața organului judiciar, este necesară lipsirea sa de libertate și în continuare, acea persoană nu mai poate fi lipsită de libertate în baza unui mandat aducere, ci numai dacă este reținută sau arestată.

În caz contrar, între aducere și reținere nu ar exista nicio diferență de substanță.

Pentru aceste motive este necesar ca art. 266 al. 12 să fie modificat și să aibă următorul conținut: "*Efectele mandatului de aducere încetează în momentul prezentării persoanei în fața organului judiciar. Persoanele aduse cu mandat rămân la dispoziția organului judiciar numai în cazul când s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă a acestora*".

84. La art. 267, privind **executarea mandatului de aducere**, al. 2 prevede posibilitatea pătrunderii forțate în locuința/sediul oricărei persoane pentru executarea acestui mandat.

Prevederea este excesivă, întrucât, pe lângă posibilitatea restrângerii libertății individuale a persoanei indicate în mandatul de aducere (singura libertate care poate fi restrânsă prin acest tip de mandat), permite și încălcarea inviolabilității domiciliului oricărei persoane.

Pătrunderea forțată în locuința/sediul oricărei persoane pentru executarea unui mandat de aducere (care, totuși, este altceva decât mandatul de arestare) este prin ea însăși o acțiune disproporționată în raport de scopul urmărit.

Această posibilitate trebuie eliminată din textul art. 267 din proiect, astfel că al. 2 al art. 267 trebuie eliminat.

85. La art. 281, privind **nulitățile absolute**, al 3 - teza finală prevede că unele nulități absolute nu pot fi invocate în orice stare a pricinii, ci numai în fața camerei preliminiare sau, după caz, pana la citirea actului de sesizare în fața instanței.

Acest regim este contrar celui specific nulităților absolute. Ține de esența nulității absolute posibilitatea ca ea să poată fi invocată oricând.

Din aceste motive, este necesară eliminarea al. 3 teza finala al art. 281.

86. La art. 283, privind **abaterile judiciare**, la al. 3 trebuie sancționat refuzul **nejustificat** de a asigura apărarea, motivele pentru care este necesară completarea

textului art. 283 al. 3 fiind aceleași cu cele dezvoltate la pct. 4 din prezentele comentarii.

De asemenea, abaterea de la art. 283 al. 3 trebuie **restrânsă la cazurile în care asistența juridică este obligatorie, potrivit legii**, astfel cum prevedea art. 198 al. 2 din actualul cod de procedură penală, înainte de a fi modificat în anul 2006.

Sanționarea avocaților în cursul procesului penal nu trebuie să fie unul dintre obiectivele prioritare ale reglementării din proiect, întrucât nu există dovada clară a unei necesități sociale în acest sens.

87. La art. 284, care reglementează **procedura privitoare la amenda judiciară**, nu este prevăzută o cale efectivă de atac a măsurii amendării, deși ea poate produce consecințe grave pentru persoana vizată, supusă unor sancțiuni patrimoniale severe.

Cel amendat depinde, în exclusivitate, de “bunăvoința” organului care a aplicat amenda, întrucât acesta poate reveni asupra ei.

Din acest motiv și prin corelare cu lipsa unei proceduri de contestare, amenda judiciară poate deveni o pârghie pentru intimidarea părților și avocaților, mai ales în faza urmăririi penale.

Este necesar ca art. 284 să prevadă o procedură de **contestare a măsurii amenzii la instanță (pentru amenda dispusă în cursul urmăririi penale) și, respectiv, la instanța ierarhic superioară (pentru amenda dispusă în cursul judecății)**, într-un termen scurt, de exemplu, de 3 zile de la comunicarea ordonanței sau încheierii de amendare.

88. La art. 285, privind **obiectul urmăririi penale**, al. 2 și 3 prevăd ca urmărirea penală are **caracter secret** și că orice persoană care participă la această procedură este obligată să păstreze secretul, în caz contrar expunându-se sancțiunilor prevăzute de lege pentru divulgarea secretului.

Aceste prevederi împiedică practic, posibilitatea de a informa opinia publică în legătură cu eventualele abuzuri comise de organele judiciare, deci împiedică discutarea liberă a unor chestiuni de interes public privind activitatea organelor judiciare, deși art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează acest drept.

Pentru aceste motive, este necesară eliminarea al. 2 și 3 ale art. 285.

89. La art. 288, privind **păstrarea unor acte de urmărire penală**, al. 2 prevede posibilitatea ca organul de urmărire penală să nu prezinte judecătorului toate actele dosarului, ci doar o selecție din cele pe care organul de urmărire penală o consideră relevantă pentru soluționarea unei propuneri sau cereri.

Astfel, potrivit art. 288 al. 2, nu judecătorul hotărește în raport de care acte/înscrișuri din dosar judecă propunerea sau cererea, ci organul de urmărire penală care realizează “selecția” actelor ce sunt prezentate judecătorului. O astfel de prevedere încalcă art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Pentru aceste motive, este necesară eliminarea sintagmei “*ori numai de pe cele care au legătură cu cererea sau propunerea formulată atunci când legea prevede aceasta*” din textul art. 288 al. 2.

90. La art. 289, privind **plângerea**, al. 8 nu prevede ce se întâmplă în cazul în care făptuitorul este chiar persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate.

Din acest motiv, la art. 289 al. 8 trebuie introdusă o teză, teza finală, cu următorul conținut: *”În cazul în care făptuitor este persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate, sesizarea organelor de urmărire penală se face din oficiu”*.

91. La art. 290, privind **denunțul**, al. 2 prevede că numai dispozițiile art. 289 al. 4-6 se aplică în mod corespunzător. Este omisă trimiterea și la art. 289 al. 2 care prevede ce trebuie să conțină o plângere.

Întrucât elementele conținute de plângere (nume, prenume, descrierea faptei etc) trebuie să fie conținute și de denunț, este necesar ca art. 290 al. 2 să fie modificat astfel: în loc de *“...dispozițiile art. 289 alin.(4) - (6) aplicându-se în mod corespunzător”* trebuie menționat: *“...dispozițiile art. 289 alin. (2), (4) - (6) aplicându-se în mod corespunzător”*.

92. La art. 306, privind **aducerea la cunoștință a calității de suspect**, textul nu prevede că, odată cu calitatea de suspect, mai trebuie aduse la cunoștință atât fapta pentru care persoana este suspectată, cât și încadrarea juridică a acesteia. De asemenea, textul nu prevede nici până când, cel mai târziu, trebuie aduse la cunoștința suspectului calitatea, fapta, încadrarea juridică și drepturile procesuale.

În lipsa mențiunilor de mai sus, informarea persoanei este lipsită de caracter efectiv.

De aceea, art. 306 trebuie completat, urmând să prevadă: *“Când din datele existente rezultă presupunerea rezonabilă privind săvârșirea faptei prevăzute de legea penală de către o persoană determinată, organele de urmărire penală sunt obligate să îi aducă la cunoștință, în cel mai scurt timp și până cel mai târziu înainte de prima sa audiere, calitatea de suspect, fapta pentru care este suspectată și încadrarea juridică a acesteia, precum și drepturile procesuale prevăzute în art. 81.”*

93. La art. 309, privind **punerea în mișcare a acțiunii penale**, este necesar ca după al. 1 să fie introdus un nou alineat, cu următorul cuprins:

“Acțiunea penală se pune în mișcare la data la care sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. 1 și mai înainte de terminarea urmăririi penale”.

Aceasta deoarece inculpatul trebuie să beneficieze de drepturi nu de mai târziu, ci exact din momentul în care, în mod obiectiv, sunt întrunite condițiile inculpării. Pe de altă parte, este de neconceput ca într-o urmărire penală la finele căreia se propune trimiterea în judecată să nu fie pusă în mișcare acțiunea penală, deci să nu fie întrunite condițiile inculpării.

94. La art. 309, privind **punerea în mișcare a acțiunii penale**, la alin. 2 trebuie menționat că inculpatului i se comunică nu doar simplul fapt al punerii în mișcare a acțiunii penale, ci un exemplar al ordonanței prin care s-a dispus această măsură. Iar comunicarea copieii ordonanței și a drepturilor și obligațiilor trebuie făcută imediat după punerea în mișcare a acțiunii penale. Numai în acest mod, inculpatul are cunoștința de calitatea sa și își poate exercita în mod efectiv drepturile, fără existența unor intervale mari de timp în care, deși a devenit inculpat, nu are cunoștință de acest lucru.

Din aceste motive, art. 309 al. 2 trebuie modificat și urmează să prevadă: **“De îndată ce sunt întrunite condițiile prevăzute în al. 1 pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, inculpatului i se comunică un exemplar al ordonanței prin care a fost dispusă măsura, precum și drepturile procesuale prevăzute în art. 81. După punerea în mișcare a acțiunii penale, inculpatul este ascultat”**.

95. La art. 311 privind **extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice**, al. 2 prevede că extinderea urmăririi penale se poate dispune *“atunci când se descoperă fapte noi”* fără niciun fel de determinare privind aceste fapte noi și fără a fi prevăzută necesitatea unei legături între faptele noi și faptele ce fac obiectul urmăririi penale.

În mod logic, extinderea urmăririi penale se poate dispune numai dacă faptele noi descoperite sunt tot în sarcina suspectului/inculpatului sau dacă se descoperă date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea faptelor urmărite.

Din aceste motive, art. 311 al. 2 trebuie completat, urmând să prevadă: **“Organul de urmărire penală dispune prin ordonanța extinderea urmăririi penale atunci când se descoperă fapte noi în sarcina suspectului sau inculpatului ori date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea acelei fapte”**.

96. La art. 315. privind **clasarea**, al. 5 trebuie eliminat, întrucât menținerea sa face inutilă procedura de atacare în instanța a soluțiilor de neurmărire (clasare). Hotărârile judecătorești pronunțate în această materie sunt lipsite de orice putere atât vreme cât chiar procurorul care a dispus clasarea poate reveni oricând asupra ei, fără a fi obligat să țină cont de ce s-a hotărât prin hotărârea judecătorească.

97. La art. 316, privind **înștiințarea despre clasare**, al. 1 prevede că persoanei i se comunică în scris numai soluția de clasare, iar nu un exemplar al ordonanței de clasare.

Această prevedere este sub standardul actualului cod de procedură penală, care prevede obligativitatea **comunicării unui exemplar de pe rezoluția/ordonanța** de neurmărire penală sau de netrimiteră în judecată (spre exemplu, art. 228 al. 6, art. 246 al. 1, art. 249 al. 2, art. 278 al. 3 din actualul cod prevăd această obligativitate).

Reglementarea din proiect împiedică persoana interesată să cunoască motivele care au dus la adoptarea măsurii de clasare și, practic, împiedică persoana interesată să se apere efectiv, întrucât, necunoscând motivele clasării, nu își poate motiva plângerea împotriva soluției.

Din aceste motive este necesar ca art. 316 al. 1 să fie modificat, urmând să prevadă: **“Ordonanța de clasare se comunică, în copie, persoanei care a făcut sesizarea, suspectului sau inculpatului și, după caz, altor persoane interesate”**.

98. La art. 318 privind **renunțarea la urmărire penală**, al. 3 lit. c restrânge fără nicio justificare categoria beneficiarilor sumei ce urmează să fie plătită, categorie ce ar trebui să cuprindă, în mod rezonabil, orice entitate ce își desfășoară activitatea în scop umanitar.

De aceea, art. 318 al. 3 lit. c trebuie modificat, urmând să conțină: **“c) să plătească o anumită sumă către o organizație umanitară, un centru pentru protecția drepturilor victimelor infracțiunilor sau către o altă instituție umanitară sau publică ce își desfășoară activitatea în scop umanitar”**.

99. La art. 318 privind **renunțarea la urmărire penală**, după al. 3, trebuie introduse două noi alineate, care să detalize modul de îndeplinire a obligațiilor prevăzute în alin. 3 lit c și e.

Detalierea prin lege este cu atât mai necesară cu cât este vorba despre aplicarea unor măsuri cu totul noi și, care, în lipsa unei reglementări riguroase, prin care să se elimine posibilitatea unor abuzuri sau erori grosolane de aplicare, ar ajunge să fie rapid compromise.

Astfel, în cazul măsurii prev. de art. 3 lit. c, procurorul trebuie doar să fixeze cuantumul sumei ce urmează a fi plătită, însă nu și beneficiarul sumei. Dacă ar stabili și beneficiarul, s-ar crea posibilitatea direcționării sumei către beneficiari despre care s-ar putea specula, în anumite cazuri, că sunt în legătură cu procurorul.

De aceea, trebuie prevăzut în lege că beneficiarii sumei sunt aleși de către inculpat și că dintre acești nu poate face parte o entitate în activitatea sau conducerea căreia inculpatul este implicat, direct sau indirect.

Cu privire la efectuarea serviciului umanitar sau în folosul comunității, nu ar fi rezonabil ca procurorul să fixeze și locul de executare a acestora, ci ar trebui ca opțiunea să aparțină inculpatului, dintr-o listă de opțiuni realizată și prezentată de procuror.

Pentru aceste motive, după al. 3, trebuie introduse două noi alineate, care să detalize modul de îndeplinire a obligațiilor prevăzute în al. 3 lit c și e. Cele două alineate vor prevedea:

Alin. 3¹ – ***“În cazul prevăzut la alin. 3 lit. c, cuantumul sumei este fixat de procuror, iar beneficiarul plății este stabilit de inculpat; nu poate fi beneficiar al plății o entitate în activitatea sau conducerea căreia inculpatul este implicat, direct sau indirect”***.

Alin. 3² - ***“În cazul prevăzut la alin. 3 lit. e, procurorul va prezenta inculpatului o listă cuprinzând posibilele mijloace de efectuare a serviciului umanitar sau în folosul comunității, iar inculptul își va exprima opțiunea”***.

100. La art. 318 privind **renunțarea la urmărire penală**, după al. 5 trebuie introdus un alineat nou care să prevadă clar de la ce data își produce efectele renunțarea la urmărirea penală și în ce mod se constată îndeplinirea obligațiilor (printr-un proces-verbal).

Din acest motiv, la art. 318 trebuie introdus, după al. 5, următorul alineat:

“Renunțarea la urmărire își produce efectele la data îndeplinirii tuturor obligațiilor stabilite prin ordonanță, împrejurare care se consemnează într-un proces-verbal întocmit de procuror”.

101. La art. 318 privind **renunțarea la urmărire penală**, al. 7 prevede că numai inculpatului i se comunică o copie de pe ordonanță, iar celorlalte persoane li se comunică doar soluția.

Prevederea este sub standardul actualului cod de procedură penală, care prevede comunicarea copieii de pe ordonanță fiecărei persoane interesate.

Am prezentat mai sus, la pct. 96 din comentarii, textele din actualul cod de procedură penală care prevăd obligativitatea comunicării copieii de pe ordonanță.

Prin necomunicarea c piei de pe ordonan , este împiedicată, practic, posibilitatea de atacare a ordonanței (prevăzută doar teoretic în art. 314 al. 3 din proiect), întrucât dacă nu sunt cunoscute motivele pentru care s-a dispus măsura, nu poate fi motivată corespunzător nicio plângere împotriva acesteia.

Din acest motiv, art. 318 al. 7 trebuie modificat, urmând să prevadă:

“Ordonanța se comunică, în c pie, persoanei care a facut sesizarea, inculpatului  i, după caz, altor persoane interesate”.

102. După art. 320 din proiect  i înainte de dispozițiile privind terminarea urmăririi penale, trebuie **reintroduse prevederile privind prezentarea materialului de urmărire penală.**

Prezentarea materialului de urmărire penală este în continuare necesară, atât pentru asigurarea dreptului la apărare, c t  i pentru a stabili clar întinderea materialului probator administrat în cauza  i pentru a proceda, după caz, la suplimentarea probatoriului încă din acea fază.

103. Art. 325, privind **preluarea cauzelor de la alte parchete**, trebuie eliminat.

Acest text permite interferen e “de sus” în activitatea procurorului de caz de la un parchet ierarhic inferior.

Spre exemplu, dacă un procuror de caz de la un parchet “mai mic” devine incomod, dosarul poate fi preluat de parchetul ierarhic superior, eventual chiar de “Parchetul General” (folosind o denumire intrat  în uz).

 n mod normal, dacă există situații care pun sub semnul întrebării impar ialitatea anchetei efectuate de un procuror de caz (datorită unor du m nii locale, a unor rela ii de rudenie etc.) soluția rezonabilă este de a trece dosarul, eventual, la un alt parchet de gradul celui la care se află dosarul, însă dintr-o altă localitate, iar nu de preluare a dosarului de către un parchet de grad superior. Solu ie asemănătoare cu strămutarea.

De altfel, la art. 324 al. 5 din proiect există o dispoziție care permite acest transfer al dosarului “pe orizontală”, asemănător strămutării, text care este suficient.

104. La art. 334 privind **reluarea în caz de redeschidere a urmăririi**, trebuie eliminată posibilitatea ca procurorul să dispună redeschiderea urmăririi penale.

Redeschiderea urmăririi penale trebuie să poată fi dispusă numai de către un judecător ( n spe , judecătorul de cameră preliminară), iar nu de procuror  i numai pentru cazuri clar determinate.

Aceasta deoarece, în practică, se ajunge la o **totală instabilitate a solu iilor de neurmărire penală/netrimiteri în judec t **, care pot fi redeschise oricând  i oricum, după liberul arbitru, de către procuror.

Presa a semnalat de mai multe ori că dosare privind persoane implicate în viața publică sunt “redeschise” ori în pragul/timpul campaniei electorale ori după unele interven ii publice “deranjante” ale acestor persoane.

Solu ia de neurmărire penală/netrimiteri în judec t  trebuie să beneficieze de **stabilitatea oricărei decizii luate de un organ judiciar pe parcursul procesului penal**, indiferent dacă acest proces penal este în faza de urmărire penală sau în cea de judec t .  n caz contrar, se pune în discu ie încălcarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În esență, reglementarea trebuie să prevadă că dacă, după adoptarea unei soluții de clasare, procurorul constată existența unor cazuri prevăzute de lege care să justifice redeschiderea urmăririi penale, el trebuie să solicite aceasta judecătorului de cameră preliminară.

105. La art. 338, privind **plângerea împotriva actelor procurorului**, al. 4 prevede că termenul de 20 zile pentru formularea plângerii începe să curgă nu doar de la comunicarea copieii actului, ci și de la comunicarea soluției.

Dacă termenul începe să curgă de la comunicarea soluției, iar nu de la comunicarea copieii actului, plângerea nu poate fi, practic, motivată, întrucât persoana nu cunoaște decât soluția, nu și motivarea ei.

Textul art. 328 al. 4 este sub standardul actualului cod de procedură penală. Astfel, art. 278 al. 3 din actualul cod, prevede că termenul de 20 zile curge numai după comunicarea copieii actului (rezoluției/ordonanței).

Din acest motiv, art. 328 al. 4 trebuie modificat, prin eliminarea tezei finale, urmând să prevadă: *“În cazul soluțiilor de clasare ori de renunțare la urmărire, inclusiv când acestea au fost dispuse prin rechizitoriu, plângerea se face în termen de 20 de zile de la comunicarea copieii actului persoanelor interesate”*.

106. Art. 339, privind **plângerea în fața judecătorului împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată**, trebuie modificat și ca denumire marginală și sub aspectul conținutului.

Astfel, art. 339 trebuie să poarte denumirea marginală **plângerea în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor și ordonanțelor procurorului** și să reglementeze posibilitatea persoanei interesate de a ataca la judecătorul de cameră preliminară orice rezoluții/ordonanțe care-i produc prejudicii, iar nu numai ordonanțele de clasare sau de renunțare la urmărire.

Nu se justifică sub nici o formă împiedicarea unei persoane lezate prin orice măsură dispusă de procuror să se adreseze justiției. În sistemul din proiect, persoana lezată printr-o măsură dispusă de procuror nu se poate adresa decât procurorului ierarhic superior, nu poate “ieși” cu plângerea din sistemul parchetului, nu are dreptul să se adreseze cu o plângere unui judecător.

Singura excepție este reprezentată de soluțiile de clasare sau de renunțare la urmărire dispuse de procuror (când persoana lezată se poate adresa cu plângere unui judecător), dar, în cazul celorlalte măsuri dispuse de procuror și care o pot leza, persoana nu are dreptul de acces la un judecător.

Pentru aceste motive, art. 339 trebuie să poarte denumirea marginală **plângerea în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor și ordonanțelor procurorului**, iar al. 1 să aibă următorul conținut: *“Persoana a carei plângere a fost respinsă conform art.335-338 poate face plângere, în termen de 20 de zile de la data comunicării copieii actului de rezolvare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță”*.

107. La art. 340, privind **soluționarea plângerii în procedură de cameră preliminară**, al. 5 prevede soluțiile care pot fi dispuse de către judecător. Printre aceste soluții trebuie prevăzută și una privind plângerile împotriva actelor/măsurilor procurorului altele decât clasarea sau renunțarea la urmărire.

Din acest motiv, art. 340 al. 5 trebuie completat, prin introducerea lit.e, cu următorul conținut:

“e) admite plângerea și desființează măsura sau actul de urmărire penală care a produs o vătămare intereselor legitime ale unei persoane”

108. În art. 341 – 347 este reglementată instituția **camerei preliminare**.

Reglementarea acestei instituții nu mai respectă, însă, tezele prealabile ale proiectului Codului de procedură penală, aprobate prin HG nr. 829/2007.

Astfel, în teze se menționează expres, la pct. 3, că instituția camerei preliminare, asociată cu faza preliminară „...***va avea ca obiect verificarea legalității și temeiniciei actului de trimitere în judecată. Această instituție este cunoscută în multe sisteme europene (Italia, Serbia, Kosovo, Franța), fiind de asemenea reglementată în Statutul Curții Penale Internaționale și are ca scop verificarea existenței unor probe suficiente cu privire la acuzația penală, care să justifice desfășurarea fazei de judecată***”.

Ceea ce s-a prevăzut prin teze, aprobate prin hotărâre de Guvern, nu se mai regăsește, însă, în reglementarea camerei preliminare din proiect.

Aceasta deoarece rolul camerei preliminare a fost redus la o verificare, pur formală, a legalității (nu și a temeiniciei) trimiterii în judecată. Se verifică dacă actul de sesizare este semnat și stampilat de cine trebuie, dacă probele au fost administrate procedural etc. Această verificare are un aspect pur formal, întrucât lasă posibilitatea trimiterii în judecată a unei persoane chiar dacă nu există probe suficiente care să justifice această trimitere. Pentru camera preliminară este acoperitor dacă probele, chiar nerelevante, au fost obținute în mod procedural.

Potrivit art. 341 din proiect, la camera preliminară nu se mai verifică, însă, temeinicia actului de trimitere în judecată, deci nu se mai poate realiza obiectivul esențial pentru care a fost preconizată introducerea camerei preliminare, și anume o verificare prealabilă pentru a se evita trimiterea abuzivă în judecată a unei persoane, cu privire la care nu există suficiente dovezi care să justifice bănuiala rezonabilă că a săvârșit o infracțiune.

Verificarea temeiniciei actului de trimitere în judecată nu înseamnă altceva decât verificarea existenței, la momentul trimiterii în judecată, a suficiente dovezi care să justifice bănuiala rezonabilă că persoana vizată a săvârșit o infracțiune. În lipsa acestor dovezi suficiente, trimiterea în judecată a unei persoane este un abuz, chiar dacă întreg dosarul a fost întocmit cu respectarea procedurii, iar toate actele sunt semnate și stampilate corect.

Deci, art. 341 trebuie completat prin includerea atribuției camerei de a verifica temeinicia trimiterii în judecată.

Pe de altă parte, în procedura camerei preliminare sunt prevăzute termene nerealiste de scurte, al căror principal efect este **lipsirea inculpatului de posibilitatea efectivă de a se apăra**.

Astfel, art. 342 prevede că durata procedurii de cameră preliminară durează 10 zile sau, maximum, 30 zile. Art. 343 al. 4 prevede că avocatul ales al inculpatului trebuie să depună notele scrise cu obiecțiile de legalitate cu 10 zile înainte de termenul fixat. Deci, pentru asigurarea apărării, în faza de cameră preliminară, avocatul ales are la dispoziție ori mai puțin de 1 zi (dacă pentru acea procedură de cameră preliminară

este fixat un termen maxim de 10 zile; tot cu 10 zile mai înainte de termen trebuie să depună și avocatul ales notele cu obiecțiile de legalitate) sau de maximum 20 zile (dacă se fixează durata pentru acea procedură de cameră preliminară de 30 zile).

Termenele fixate sunt prea scurte și nu permit o apărare efectivă. **Discutarea unor chestiuni importante și complexe privind, de exemplu, legalitatea probelor și a actelor procesuale nu ar trebui să se facă în regim de urgență.** Mai ales că, ulterior, în cursul judecății propriu-zise, nu se va mai putea reveni asupra multor aspecte. Nu trebuie pierdut din vedere că inculpatul are dreptul să-și angajeze avocat chiar în faza camerei preliminare, de exemplu, după ce primește comunicarea prevăzută în art. 343 al. 3 și 4. **Este foarte important ca avocatul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pentru a formula apărări eficiente.** Aceasta înseamnă, în primul rând, că trebuie să poată obține copii de pe întreg dosarul trimis la camera preliminară. **În practică, obținerea acestor copii va ocupa foarte mult timp.** Numai după obținerea acestor copii ale întregului dosar, vor putea fi formulate criticile privind legalitatea și temeinicia. Or, **fixarea unui termen de cel mult 30 zile pentru epuizarea procedurii de cameră preliminară, nu va face decât să golească de conținut real aceasta instituție.**

Din acest motiv, art. 342 privind **durata procedurii camerei preliminare**, trebuie eliminat.

De asemenea, termenul de contestație, prevăzut în art. 346 al. 1, de 3 zile de la comunicare, este nejustificat de scurt, având în vedere și complexitatea problemelor care se ridică în astfel de situații. Este necesar ca art. 346 al.1 să fie modificat în sensul ca termenul de 3 zile să fie înlocuit cu unul, rezonabil, de 10 zile.

Camera preliminară a fost gândită și prezentată în tezele prealabile ale proiectului Codului de procedură penală, ca o instituție menită să protejeze persoana de trimiterea abuziva în judecată. Modul în care a fost reglementată în proiect a transformat-o într-o instituție care prejudiciază tocmai persoana pe care ar fi trebuit s-o apere de abuzuri.

Dacă a fost luată camerei preliminare atribuția esențială de verificare a temeiniciei trimiterii în judecată, dacă termenele prevăzute lipsesc de eficiență dreptul la apărare, camera poate fi eliminată cu totul din proiect, întrucât, astfel cum e reglementată, nu reprezintă decât o procedură complicată și inutilă, care nu protejează în mod real de abuzuri.

109. La art. 386, privind **extinderea acțiunii penale**, se prevede că, în **cursul judecății**, acțiunea penală poate fi extinsă cu privire la alte fapte penale comise de inculpat (altele decât cele pentru care a fost trimis în judecată) sau cu privire la participarea altor persoane la săvârșirea unei fapte penale (chiar la săvârșirea unei fapte pentru care nu a fost trimis în judecată nici inculpatul).

Dispoziția din art. 386 încalcă în mod flagrant prevederea de la pct. 3 din tezele prealabile ale proiectului Codului de procedură penală, aprobate prin HG nr. 829/2007.

Cităm din teze: *“Se va elimina posibilitatea extinderii acțiunii penale sau a procesului penal, instituții care duc la soluționarea cu întârziere a cauzei cu care a fost sesizată instanța. Cu privire la noile fapte descoperite în cursul judecății se propune desfășurarea de proceduri distincte de urmărire penală, pentru a nu se ajunge la întârzierea sau diluarea cauzei inițiale deduse judecății”.*

Astfel, în HG nr. 829/2007 se prevede expres că din noul cod de procedură penală se va elimina extinderea acțiunii penale.

Reintroducerea instituției extinderii acțiunii penale în proiectul Codului de procedură penală încalcă legea, respectiv, încalcă HG nr. 829/2007, care a aprobat tezele prealabile ale proiectului Codului de procedură penală.

Din aceste motive, atâta vreme cât HG nr. 829/2007 nu a fost modificată în sensul de a permite reintroducerea instituției extinderii acțiunii penale, este necesară eliminarea art. 386.

110. La art. 410, privind **termenul de declarare a apelului**, al. 3 prevede o dispoziție defavorabilă părților prezente la pronunțare.

Astfel, pentru părțile prezente la pronunțare, termenul de apel curge de la data pronunțării, iar, pentru părțile absente de la pronunțare, de la data comunicării. Concluzia este că părțile trebuie să evite să fie prezente la pronunțare, deoarece numai dacă lipsesc de la pronunțare au șansa să li se comunice hotărârea.

Având în vedere că în același termen în care trebuie declarat, apelul trebuie și motivat, nu există nicio justificare ca acest termen să înceapă să curgă de la data pronunțării. Aceasta deoarece la data pronunțării partea cunoaște doar soluția, nu și motivarea acesteia. Or, apelul nu poate fi motivat atâta vreme cât nu este adusă la cunoștința părții și motivarea soluției, ceea ce se realizează doar prin comunicarea hotărârii respective.

De altfel, aceasta este regula care se aplică și în materie civilă (Codul de procedură civilă), termenele pentru exercitarea căilor de atac începând să curgă nu de la data pronunțării, ci de la data comunicării hotărârii.

Procesul penal are consecințe mult mai grave pentru o persoană decât un litigiu civil. De aceea, nu este admisibil ca procesul penal să se desfășoare cu mult mai puțină rigurozitate și respect pentru drepturile părților decât un proces civil.

Celeritatea procesului penal nu se poate realiza cu prejudicierea drepturilor persoanelor care l-au prilejuit și care sunt tocmai în centrul acestui proces. Argumentul este, în primul rând, de natură logică, întrucât nu poți să motivezi o cale de atac dacă nu cunoști motivarea hotărârii pe care o ataci.

Mai mult, art. 405 al. 6 din proiect prevede ca hotărârea instanței de fond se motivează în 30 zile de la pronunțare. Rezultă că dacă se menține prevederea din art. 410 al. 3 din proiect în sensul că apelul trebuie declarat și motivat în 10 zile de la pronunțare, apelul trebuie motivat mai înainte ca hotărârea care se atacă să fie motivată.

Obligarea părții de a motiva, într-un proces penal, o cale de atac împotriva unei hotărâri a cărei motivare nu o cunoaște, privează partea de un recurs efectiv, de o adevărată și eficientă cale de atac, fiind încălcat astfel art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Din aceste motive, este necesar ca art. 410 al. 3 să fie modificat și să prevadă expres că **termenul de apel curge, pentru toate părțile, de la data comunicării hotărârii** (inclusiv pentru victima denumită în proiect “persoana vătămată”).

Textul al. 3 mai trebuie completat și cu o altă prevedere similară celei din Codul de procedură civilă, în sensul că termenul pentru motivarea apelului declarat mai înainte de comunicarea hotărârii curge de la data comunicării.

În consecință, este necesară modificarea și completarea art. 410 al. 3, textul urmând să prevadă: “***Termenul de apel curge, pentru părți și persoana vătămată, de la data comunicării hotărârii. Termenul pentru depunerea motivelor de apel se socotește de la comunicarea hotărârii, chiar dacă apelul s-a făcut mai înainte de comunicare***”.

111. La art. 427 privind **hotărâri supuse recursului în casație**, deși principiul este că pot fi atacate cu recurs în casație deciziile pronunțate în apel, al. 2 lit. b exclue posibilitatea atacării cu recurs în casație a deciziilor pronunțate în apel de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Este posibil ca orice instanță, indiferent de grad, să comită greșeli cu ocazia judecării unei cauze. Chiar și în apel. Din acest motiv există căile de atac. Instanța supremă face parte din sistemul instanțelor judecătorești și, de aceea, regulile care se aplica sistemului instanțelor judecătorești trebuie să se aplice și instanței supreme.

Din aceste motive, nu se justifică excluderea deciziilor pronunțate în apel de Înalta Curte de Casație și Justiție de la posibilitatea atacării cu recurs în casație. Prezumția legală absolută de perfecțiune care se acordă deciziilor din apel ale Înaltei Curți de Casație și Justiție intră în contradicție cu necesitatea unei reglementări egale și riguroase.

În consecință, la art. 427 este necesară eliminarea al. 2 lit. b.

112. La art. 428 privind **termenul de declarare a recursului în casație**, al. 1 prevede că termenul de declarare este de 30 zile și că acesta începe să curgă de la data rămânării definitive a hotărârii (de regulă, **data pronunțării** hotărârii din apel).

Pentru considerente similare cu cele prezentate mai sus, la pct. 108 din observații, **este necesar ca termenul de declarare a recursului în casație să înceapă să curgă de la data comunicării hotărârii**.

O cale de atac, chiar și extraordinară, nu poate fi motivată dacă nu este cunoscută motivarea hotărârii atacate. Or, este foarte posibil ca, în practică, după 30 zile de la pronunțare, hotărârea atacată nici să nu fie redactată.

Mai mult, potrivit art. 405 al. 6 din proiect (care se aplică și pentru judecată în apel, conform art. 420 al. 11 din proiect) redactarea hotărârii se face în termen de 30 zile de la data pronunțării. Deci, potrivit legii, **termenul de 30 zile de declarare (și motivare) a recursului în casație poate să expire înainte ca hotărârea din apel să fie redactată**, întrucât hotărârea din apel trebuie redactată tot în 30 zile de la pronunțare.

Este adevărat că recursul în casație este prevăzut că o cale extraordinară de atac, dar caracterul extraordinar al unei căi de atac nu trebuie să fie dat de limitarea drepturilor părților, din punerea de piedici părților (care nu au dreptul să li se comunice hotărârea, pentru a o putea ataca, pentru a se apăra în condiții normale), ci din limitarea strictă a motivelor pentru care poate fi declarat.

Spre exemplu, în actualul cod de procedură *civilă*, există reglementate căi extraordinare de atac. La fel de extraordinare ca și în penal. Una dintre căile extraordinare de atac din Codul de procedură *civilă* este **recursul**. Cu toate acestea, în procedură civilă, termenul de recurs – cale extrordinară de atac – nu începe să curgă de la data pronunțării, ci numai de la data comunicării hotărârii (art. 301 din actualul cod de procedură civilă).

În mod rezonabil, se pune întrebarea de ce într-un proces cu consecințe mult mai grave pentru o persoană (procesul penal) părțile au mai puține drepturi și sunt puse în situații procesuale mult mai dificile decât într-un proces civil. Celeritatea procesului penal nu este un răspuns, deoarece orice grabă trebuie să înceteze atunci când produce prejudicii drepturilor părților.

Din aceste motive, este necesară modificarea art. 428 al. 1, textul urmând să prevadă: ***“Recursul în casație poate fi declarat în termen de 30 zile de la comunicarea hotărârii”***.

113. În art. 468 – 478 este reglementată instituția **acordului de recunoaștere a vinovăției**.

Din procedură este exclusă tocmai participarea victimei infracțiunii (*“persoana vătămată”* neconstituită parte civilă), care, deși a suferit consecințele săvârșirii infracțiunii, nu este nici măcar înștiințată că s-a realizat un astfel de acord între procuror inculpat.

În plus, **participarea persoanei vătămate la această procedură aduce o garanție în plus împotriva unor presupuse abuzuri**. Raționamentul este următorul: acordul de recunoaștere a vinovăției depinde de limitele de pedeapsă (închisoare de cel mult 5 ani – art. 470 din proiect), deci de încadrarea juridică a faptelor. Este posibil ca, uneori, anumite fapte să fie calificate juridic puțin mai “forțat” pentru a se putea încadra în limitele prevăzute pentru aplicarea un acord de recunoaștere a vinovăției. Persoana vătămată trebuie să aibă posibilitatea de a contesta aceste eventuale cazuri de încălcare a legii.

Este cât se poate de normal, de rezonabil, ca persoana vătămată (victima infracțiunii, cea care a suferit consecințele săvârșirii infracțiunii), să se poate adresa judecătorului în situații de acest gen, pe care le consideră încălcări ale legii.

Textele care reglementează noua instituție a acordului de vinovăție trebuie modificate în sensul:

A) de a se prevedea dreptul persoanei vătămate de a fi înștiințată cu privire la realizarea acestui acord, întrucât acordul privește tocmai o infracțiune ale cărei consecințe le-a suportat în mod nemijlocit;

B) de asemenea, trebuie prevăzut dreptul persoanei vătămate de a fi citată și ascultată de instanța care se pronunță asupra acordului de recunoaștere a vinovăției;

C) pe lângă acestea, trebuie prevăzut dreptul persoanei vătămate de a i se comunica sentința instanței de fond și de a exercita calea de atac (în actuala redactare a art. 478 din proiect, calea de atac este recunoscută doar pentru procuror și inculpat).

114. La art. 541 privind dreptul la **repararea pagubei în caz de eroare judiciară**, al. 1 nu mai prevede, ca în actuala reglementare (art. 504 al. 1 din Cpp în vigoare), dreptul la repararea pagubei pentru orice persoană achitată definitiv, după ce fusese condamnată definitiv. Acest drept îl are, potrivit art. 541 al. 1 din proiect, numai cel achitat în urma descoperirii unui *“fapt nou sau recent descoperit care dovedește că s-a produs o eroare judiciară”*.

Aceasta adăugare a condiției faptului “nou sau recent” nu are nici o justificare întrucât eroarea judiciară rămâne tot eroare/greșeală, are aceleași consecințe păgubitoare pentru cel condamnat și același responsabil (statul, prin organele judiciare care au

greșit), indiferent de motivul achitării, de “faptul nou sau recent descoperit”. Prejudicierea gravă a persoanei s-a produs prin chiar faptul condamnării pe nedrept, deci prejudiciul preexista hotărârii de achitare și nu depinde de constatarea de fapte noi sau recente cu ocazia achitării.

Adăugarea expresiei “*fapt nou sau recent descoperit care dovedește că s-a produs o eroare judiciară*” nu are alt rost decât de a introduce ambiguitate, confuzie, **imprevizibilitate**, într-o reglementare care presupune ca statul să-și asume și să-și plătească greșelile față de cetățean.

Din aceste motive, art. 541 al. 1 trebuie modificat în sensul revenirii la actualul text al art. 504 al. 1 Cpp în vigoare, respectiv: “***Persoana care a fost condamnată definitiv are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare***”.

115. La art. 541 privind dreptul la **repararea pagubei în caz de eroare judiciară**, al. 3 și 4 prevăd condiții noi, care lipsesc din actuala reglementare (art. 504 din Cpp în vigoare) cu scopul evident de a restrânge cât mai mult dreptul persoanei condamnate pe nedrept de a fi despăgubită.

Textele art. 541 al. 3 și 4 sunt echivoce și permit respingerea abuzivă a solicitărilor de despăgubiri pentru condamnarea pe nedrept. Pentru aceste motive, este necesară eliminarea art. 541 al. 3 și 4.

116. La art. 542 privind **dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate**, al. 2 condiționează exercitarea dreptului la repararea pagubei de constatarea caracterului ilegal al privării de libertate “...*prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.*”

Această condiționare este o restricție arbitrară, întrucât, din chiar momentul și prin chiar faptul pronunțării hotărârii de achitare sau a adoptării ordonanței de clasare, privarea de libertate dispusă în acea cauză naște dreptul la despăgubiri, indiferent cum caracterizează organele judiciare această măsură, ca legală sau ilegală.

Este suficient ca față de persoana privată de libertate să fie dispusă clasarea sau achitarea, pentru ca ea să aibă dreptul la repararea pagubei, nemaifiind necesară constatarea distinctă a ilegalității măsurii privative de libertate. Ilegalitatea rezultă din chiar soluția de clasare sau achitare. Este și illogic să se susțină că o persoană achitată a fost în mod legal privată de libertate, întrucât este evident ca la data privării de libertate lipseau temeiurile reale, lipsa infracțiunea. Greșeala de apreciere a organelor judiciare la dispunerea/menținerea privării de libertate este evidentă și nu se poate admite ca o persoană să fie privată de libertate pentru motive iluzorii, oricât de “seducătoare” ar fi părut ele pentru organele judiciare, fără ca pentru acest fapt să obțină reparațiile cuvenite.

Când se pune în discuție privarea de libertate a unei persoane, cu consecințe extrem de grave pe toate planurile (psihic, fizic, social, economic, familial etc), nu poate fi admisă niciun fel de “iluzie acceptabilă” sau de “aparență înșelătoare scuzabilă” în conduita organelor judiciare prin care să se justifice apoi împiedicarea persoanei de a obține repararea integrală a pagubei.

Pentru aceste motive, este necesară eliminarea art. 542 al. 2, prevederile art. 542 al. 1 fiind suficient de acoperitoare.

117. La art. 593 privind **cazurile de amânare a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață**, este prevăzut și cel al existenței unei afecțiuni grave a sănătății care face imposibilă executarea.

Textul art. 593 nu acoperă, însă, situația în care, deși afecțiunea gravă a sănătății nu poate fi tratată în sistemul penitenciar, amânarea executării este respinsă pentru motivele prevăzute în al. 2 ale aceluiași articol. Din această cauză, o persoană care necesită în mod real și obiectiv îngrijire medicală din afara sistemului penitenciar ar putea fi lipsită de posibilitatea acestei îngrijiri, cu consecința încălcării art. 2 par. 1 și/sau art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la viață și interzicerea torturii.

Consideram că, într-o asemenea situație, trebuie prevăzută posibilitatea internării condamnatului sub pază permanentă într-o unitate sanitară din rețeaua medicală a Ministerului Sănătății Publice.

Pentru aceste motive, este necesar ca **la art. 593 să fie adăugat, după al. 2, un alineat nou, 2¹, cu următorul conținut:**

“Dacă, pentru motivele prevăzute la al. 2, amânarea executării pedepsei este respinsă, iar condamnatul suferă de o boală care nu poate fi tratată în rețeaua medicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor, se dispune internarea acestuia sub pază permanentă într-o unitate sanitară din rețeaua medicală a Ministerului Sănătății Publice, pe perioada necesară efectuării tratamentului. Prevederile art. 241 se aplică în mod corespunzător.”

13 februarie 2009